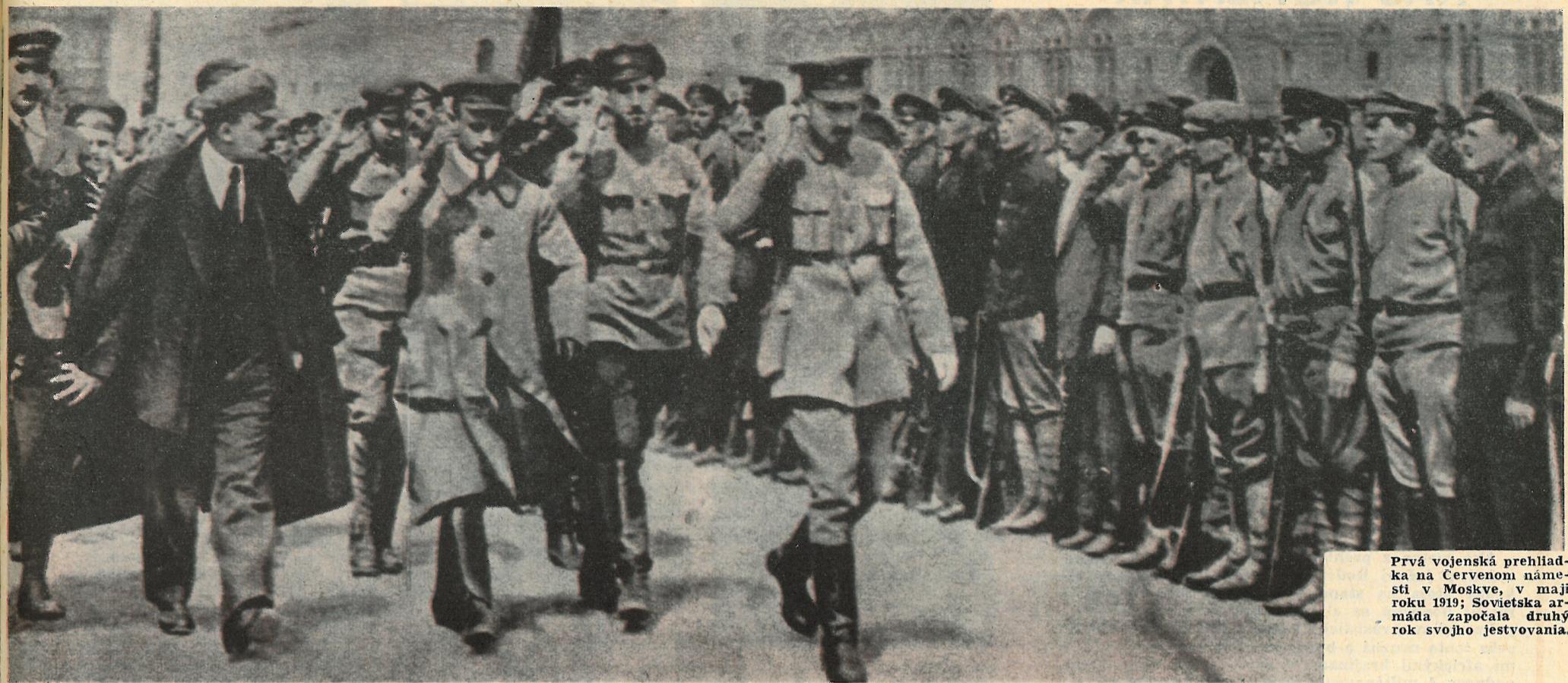

48. ROKOV VEL'KÉHO OKTÓBRA!

Prvá vojenská prehliadka na Červenom námestí v Moskve, v máji roku 1919; Sovietska armáda započala druhý rok svojho jestovania.

1. máj 1965 — vojenská prehliadka v Moskve.

...Sedemstotisícova kaizerovská armáda prudko zaútočila na východ, smerujúc na Pskov a Narvu, aby neskôr zasiahnuť srdce proletárskej revolúcie — hrdinský Petrohrad. Bol február 1918 rok. Vláda sovietsky počítala vtedy necelé štyri mesiace.

Tvárou v tvár imperialistickej intervencie, Rada ľudových komisiárov vyhlásila 28. januára 1918 dekrét o Organizácii robotnícko-sedliackej Červenej armády. Hneď z regrutských komisií idú na frontu robotníci „Pitra“, kroňštatski námorníci, vojaci v šedých vojenských pláštoch. 23. februára pri Pskove a Narvi odohral sa dramatický boj: z jednej strany po zuby ozbrojené, výborne vystrojené a zásobene, velené skúsenými dôstojníkmi a generálmi nemecké pluky a divízie, z druhej — pestrá mozaika civilných šiat a rôznorodých uniform excárskej armády, ozbrojenie hôršie ako zlé, velitelia v robotníckych kombinézach a vojenských pláštoch.

A stáva sa neuveriteľná vec: jedna z najsilnejších ytedajších armád, pýšiaca sa názvom neporaziteľnej, je rozbitá. Pánmi podpskovského a podnarevského pôlia je revolučná armáda. Tentó

deň — 23. februára 1918 história zaznamená ako narodenie krajiny, ktorá rozhodným spôsobom bude ovplyvňovať osudy zemeguľe.

Roky občianskej vojny i imperialistickej intervencie, a o dvadsať rokov neskôr smrteľný zápas s najsilnejšou imperialistickou vojnovou mašinériou, akú zaznamenali dejiny — s hitlerovským Nemeckom, priznali sovietskej armáde nesporné svetové prvenstvo. Priznali tiež jej vojakovi najčestnejší titul — Osloboditeľa.

Verná služba náromom SSSR, vyšoké internacionalistické morál, najvyššie vojenské kvalifikácie, najmodernejšia technika — to sú prednosti dnešných ozbrojených síl Sovietskej krajiny. V prvej rade mohutnosti tejto armády vďačí dnešný svet pôjedné dní, a národy socialistických krajín — možnosť mierovej výstavby.

Sovietsku armádu, ktorej poľský voják bol bratom na bitevnej ceste od Lenina po Berlín pamäta celý poľský národ, lebo vojenské bratstvo zrodené v rokoch vojny, prezentuje dnes nerozlučným priateľstvom medzi Poľskom a SSSR, upevňujúce našu obrannu moc a bezpečnosť našich hraníc.

ŽIVOT

KULTURNÉ — SOCIÁLNÍ ČASOPIS

LISTOPAD — NOVEMBER — NR 11 — 1965 — CENA 1 ZŁ.

NAŠ KOMENTÁR

Posledne sme svedkami dozrievania novej krízy v Afrike. Vláda južnej Rodézie je ovládnuta krajnými rasistami, ktorí chcú jednostranne vyhlásiť „nezávislosť“ krajiny, opierajúc sa na rasiaticej ústave z roku 1961. Má to byť zvláštna nezávislosť: pre 200 tis. bielych usadlíkov. Pre ostatné 4 milióny afrického obyvateľstva môžu znamenať upevnenie nevoľníctva, podľa vzoru Juhoafrickej únie. Lebo súčasná ústava znemožňuje skutočnu účasť v politickom živote krajiny africkým obyvateľom. Týmto spôsobom čierni obyvatelia juž. Rodézie boli by zbaveni pozostatkov už aj tak veľmi malých práv ako aj boli by zbaveni perspektív na ich získanie bez ozbrojeného národooslobodzovacieho boja.

Preto proti tomu prudko protestuju. Hrozia povstaním. Apelujú na britskú vládu, aby ukrátila svojvôlu rasistov južnej Rodézie, ktorá podnes je africkou kolóniou Veľkej Británie. Domáhajú sa spracovania novej ústavy, poskytujúcej rovnaké práva všetkym rodézskym obyvateľom — bielym a čiernym ako aj vypísania už slobodných všeobecnych volieb. Sú podporovaní verejnou mienkou celého sveta odsudzujúcou brutalitu juhorodézskych rasistov. Konferencia 28 afrických štátov, zasadala v Akkre, uisťuje svojich rodézskych krajanov o úplnej solidarite a pohotovosti podporenia ich boja.

Ako vieme z prehlásenia agentúry TASS o situácii v južnej Rodézii, autoritatívne sovietske kruhy stojia na stanovisku, že ak juho-rodézski rasisti dopustia sa zločineckého aktu a budú legalizovať svoj rasistický režim v Rodézii, Sovietsky sväz tento neuzná a bude spolupracovať s ostatnými africkými krajinami v poskytovaní všeobecnej podpory 4 miliónovému rodézskému národu v jeho spravodlivom boji o skutočnu nezávislosť.

Je pravdu, že britská vláda tvrdí, že vyhlásenie nezávislosti kabinétom rodézského ministerstva predsedu Smitha bolo by vzbúrou proti korune a zradou, ale asi nepôsobila by inak ako len ekonomickými sankciami. Vieme už, že rozhovory Smitha v Londýne neprinesli výsledok. Súčasne — keď píšeme tieto slová — prebieha druhá runda týchto rozhovorov. Tentokrát v hlavnom meste južnej Rodézie — Salisbury. Prevádzka ich ministarský predsedu Wilson, ktorý odšiel tam spolu s asi 50 poradcami. Nepodľahne však požiadavkom rodézských rasistov a nepristane na nejaký zdanlivý kompromis, ktorý bol by brutálnym potlačením práv afrických obyvateľov? Situáciu sfájuje tiež aj to, že medzi samotnými dvoma černošskými stranami je nedostatok dorozumenia čo sa týka metód činnosti.

Jedno je však úplne isté, že pretvorenie južnej Rodézie na „nezávislý“ štát bude príčinou vzniku nového zápalného bodu ohrozujúceho mier medzi národnymi. Najблиžšia budúcnosť ukáže či práve takú cestu zvolia rodézski rasisti, ukáže tiež celému svetu ako vládu vo Veľkej Británii Labour Party, zásadne stojaca proti rasizmu, bude reagovať na bezprávie rodézskej „vlády“. Či skrotí svojich rasistov v južnej Rodézii.

* * *

Zo vzdialej Afriky presiahujme sa na chvíľu do Európy, ktorá je javiskom stále nových odvetných a revisionistických javov — výplodu politiky, ktorú prevádzka západno-nemecká vláda. Poslednú nedelu októbra, v mestečku Rendsburg v západnom Nemecku konalo sa demonstratívne stretnutie asi tisícich členov organizácie HJAG zo skupujúcej bývalu elitu hitlerovskej Waffen-SS. Konalo sa napriek početným protestom, v tom tiež bývalých väzňov hitlerovských táborov a väzení.

V krajine, v ktorej môžu jestovať a pôsobiť takéto zločinne a podobné organizácie, a kde všedne sa hlásajú odvetné a revisionistické hesla, nemôže nas udiviť aj zloženie vlády, ktorá bola utvorená po posledných voľbach v NSR. Pravčiariskej vlády Ludvíka Erharda, ktorá prerádza politiku studenej vojny a revisionistických požiadaviek ohrozujúcich mier nielen v Európe.

Výrazom týchto bonnských nálad je tiež reakcia na nedávne memorandum evanjelickej cirkve, volajúcom po hľadaní cieľu smierenia s Poľskom a ponechania revisionistickej kampane proti hranici na Odre a Nise. Na autorov tohto memoranda začali sa sypať odvadaiť skutočne urážky a obžaloby zo „zrády“.

Toto ovzdušie moralného teroru má len jedený účel — zadláviť v zárodku každý rozumný hlas, volajúci o premyslenie odnova zahraničnej politiky NSR. Iným príkladom toho, je tiež reakcia vládnych kruhov na domienky západnej tlače, že Washington môže sa rozhodnúť pre ponechanie projektu mnohostranných atómovych sil, čo bolo by prvým krokom, aby západné Nemecko dostalo atomovu zbraň. Táto zpráva nebola ešte ani oficiálne potvrdená, ale už v NSR nastala skutočna explózia hnevu. Týmto spôsobom západní Nemci snažia sa diktovať svoje podmienky svetu. O tom, že vo výsledku hitlerovskej agresie boli rozbití, zdá sa, že nepamätajú.

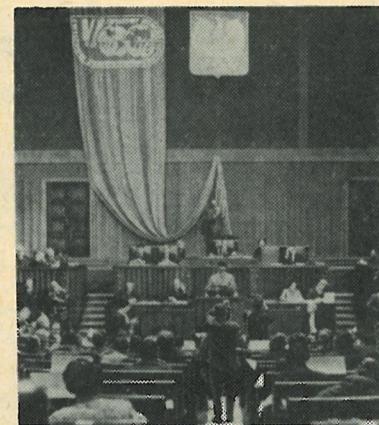
W ubiegłym miesiącu bawił w Polsce z wizytą państwową — na zaproszenie Przewodniczącego Rady Państwa PRL Edwarda Ochaby — Prezydenta Republiki Włoskiej Giuseppe Saragat. Była to pierwsza w historii niepodległych zjednoczonych Włoch i niepodległej Polski wizyta szefa włoskiego państwa w naszym kraju. Jej rezultat to dalsze rozszerzenie i pogłębienie stosunków między obu państwami. Na zdjęciu: Przewodniczący Rady Państwa PRL E. Ochab wita Prezydenta Włoch Giuseppe Saragata na lotnisku warszawskim.

Jak donosiła prasa na terenie NRD odbyły się ćwiczenia 4 armii państwa Utkładu Warszawskiego. Na zdjęciu: fragment ćwiczeń — artylerzyści radzieccy w akcji.

W październiku podpisano w Warszawie pierwszą wieloletnią umowę handlową między Polską a Francją, która otwiera nowy, korzystny dla obu stron etap dalszego rozwoju stosunków handlowych i kooperacji gospodarczej. Umowę podpisali Minister Handlu Zagranicznego Polski W. Trabczyński i francuski minister Finansów i Gospodarki Giscard d'Estaing. Minister Giscard d'Estaing odbył m.in. w czasie swej wizyty rozmowę z I Sekretarzem KC PZPR W. Gomulką (patrz zdjęcie).

W Warszawie odbył się Kongres Światowej Federacji Związków Zawodowych. 500 delegatów i ponad 100 obserwatorów z 98 krajów prezentowało 150 milionową rzeszę ludzi pracy. Na zdjęciu moment otwarcia Kongresu

Spotkanie tow. Wl. Gomulki z kolegium redakcyjnym i korespondentami „Chłopskiej drogi“. Na zdjeciu: I sekretarz KC PZPR tow. W. Gomulka w rozmowie z redaktorem naczelnym „Chłopskiej drogi“ M. Róg-Swińskim i Bronisławem Pietrzykiem — korespondentem z puławskiego.

20-LECIE „CHŁOPSKIEJ DROGI“ SPOTKANIE Z TOW. W. GOMUŁKA

W końcu października br. „Chłopska Droga“ — pismo KC PZPR dla wsi obchodziło swoje 20 lecie. Z okazji tego jubileuszu I Sekretarz KC PZPR Władysław Gomułka spotkał się z członkami kolegium i ponad 60 osobową grupą terenowych korespondentów tego czasopisma. Tow. Władysław Gomułka złożył na wstępnie zespółowi redakcyjnemu i korespondentowi „Chłopskiej drogi“ serdeczne gratulacje z okazji jubileuszu a następnie poruszył cały szereg zagadnień dotyczących polityki rolnej. M.in. powiedział:

Partia nie zamierza narzucić wsi form gospodarowania — mówił I sekretarz KC. Chcemy jednak przekształcić oblicze wsi, wprowadzić elementy socjalizmu, społecznego gospodarowania, umacniać sprawiedliwości społecznej. Elementy socjalistyczne — to Fundusz Rozwoju Rolnictwa, to społeczny park maszynowy.

Postęp społeczny wsi — mówił dalej W. Gomułka — dokonywać się może tylko na bazie rozwoju gospodarczego. Dlatego też partia tak wiele uwagi poświęca problemom gospodarczym. Bieżąca 5-latka przynosiła korzystne zmiany w zakresie inwestowania w rolnictwie. Pozwoliło to osiągnąć rezultaty nieważne, mimo że notowaliśmy i kleski żywiołowe, i nie najlepsze warunki atmosferyczne. Bieżąca rok możemy uznać za najlepszy w minionym 20-leciu, jeżeli chodzi o efekty gospodarki rolnej. Uzyskane wyniki zauważają wszechstronnej pracy nad podnoszeniem produkcji rolnej — pracowitości naszych rolników, stosowania przez nich zabiegów agrotechnicznych, systematycznemu zwiększeniu zaopatrzenia wsi w nawozy sztuczne. Jest to też rezultat działalności rzeszy działaczy społecznych na wsi, organizacji partyjnych, kółek rolniczych, upowszechnienia oświaty zawodowej. Rezultaty mogą być jednak większe. Ogromne rezerwy tkwią zwiększa w dalszym podnoszeniu kultury rolnej. Niezbędne jest zdobywanie kwalifikacji, praktyczne stosowanie w każdym gospodarstwie nowoczesnej wiedzy dla dalszej intensyfikacji produkcji, korzystanie z pomocy specjalistów, których kadry dzięki wysiłkom państwa rosną z każdym okresem. Dalszy rozwój rolnictwa, tak jak każdej innej dziedziny, zależy w dużej mierze od ludzi, od ich zamiłowania do pracy na roli, swiadomości społecznej i poziomu wiedzy fachowej.

INDONEZJA

Władze wojskowe w Indonezji zakazały działalności partii komunistycznej w Djakarcie i kilkunastu innych miejscowościach. Podobny los spotkał centralę związków zawodowych. Demonstracje reakcyjnych ugrupowań przeciwko organizacjom postępowym nie ustają. Trwają massive aresztowania komunistów i działań związakowych.

Prezydent Sukarno nadal nawojuje do umiarkowania i spokoju i do utrzymania „naszą kom“ — jedynicy komunistów, naionalistów i muzułmanów. Zakazał nawet wszelkich demonstracji ulicznych. Ale przekaznik jego decyzji jest dowództwo armii. Generalowie zaś pragną wyzyskać sytuację, by rozprawić się z lewicą. Akcja czystki, pod pozorem ścigania uczestników „kruchy 30 września“, zataczy coraz szersze kręgi.

NAGRODA NOBLA

Pisarz radziecki Michaił Szolochow został tegorocznym laureatem literackiej nagrody Nobla. Jest on poważnie znany ze swojej słynnej powieści „Cichy Don“ traktującej o rewolucji rosyjskiej i wojnie domowej.

UPADEK CZOMBEGO

Zaostrzający się konflikt pomiędzy prezydentem Konga Kasawubu a Czombelem doprowadził do usunięcia tego ostatniego ze stanowiska premiera. Nowym premierem, którego rząd ma być „rządem jedności narodowej“ został b. współpracownik Czombelego w okresie secesji Katangi, Kimba. Kasawubu liczy, że taki premier będzie do przyjęcia dla dotychczasowych zwolenników Czombelego, a równocześnie może wyprowadzić Konga z izolacji do jakiej doprowadził bojkot skompromitowanego Czombelego przez niemal wszystkie kraje Afryki.

Czombie nie rezygnuje i ma zamierzyć do uzyskania stanowiska prezydenta w wyborach, które odbędą się w przyszłym roku.

VIETNAM

Nad terytorium DRW podczas natłotu zestrzelono pod koniec ub. miesiąca siedemsetny samolot amerykański. W dalszym ciągu jednak trwają dywanowe naloty na Pm. Wietnam amerykańskich superfor-

Trwają także zaciekle ataki na siły powstańcze w Wietnamie Południowym, które od dłuższego czasu obiegają warowny obóz wojsk sajgonickich i amerykańskich w Plei Me. Wszelkie próby odsieczy, które usiłuje dotrzeć do obozu drogą lądową spezylizują się na niczym. Ostatnio w sukurs obiegłonym użyto amerykańskiej dywizji „kawalerii powietrznej“, lotnictwa i artylerii.

KASZMIR

Konflikt Kaszmirski trwa nadal. Ostatnio był on przedmiotem debaty w Radzie Bezpieczeństwa. Tymczasem starcia zbrojne wojsk Pakistanku i Indii nie ustają a obydwa kraje odwołają szefów swych misji dyplomatycznych z Karaczi i Delhi. Ocenia się to jako formę zerwania w ogóle stosunków dyplomatycznych.

TRASA XIX WYŚCIGU POKOJU

Komitety Organizacyjny Wyścigu Pokoju ustaliły w Pradze trasę przyszłorocznego wyścigu. Rozpocznie się on 9 maja etapem dookoła Pragi, następnie będzie wiodły przez Liberec, Harrachow (indywidualna jazda na czas pod góra!), Hradec, Karlove, Brno, Gottvaldov (dzień odpoczynku), Katowice, Łódź, Warszawę (etap dookoła stolicy) Kutno, Poznań, Szczecin (dzień odpoczynku), Rostock, Weismar (kryterium uliczne), Schwerin, Poczdam, Berlin (jazda indywidualna na czas). Ogólna trasa liczy 15 etapów i ma 2314 km. Do wyścigu zaproszono kolarzy z 21 krajów.

**TYLKO DO
15 GRUDNIA
MOŻESZ
ZAPRENUMEROWAĆ
„ ŻIVOT“
na 1966 rok!**

BUDUJEME INTERNATY

Napriek zväčšeniu počtu miest v školách, prístup k nim je nadáľ tažký pre tých všetkých, ktorí vzdialenosť od rodného domu sú nútieni bývať v internátoch. Súčasne v internátoch býva len 250 tis. mládežce; avšak požiadavky sú oveľa vyššie.

Preto je veľmi správny návrh „Sztabu Młodych“ — ktorý vyzýva verejnosť, aby určovala prostriedky na výstavbu týchto veľmi potrebných internátov. Akcii „Sztabu Młodych“ podporili už o.i. ekonomický tajomník KW PZPR w Krakowie mgr. Jerzy Pękala, známy spisovateľ Władysław Machejek, zástupca školského inšpekторa w Katowiciach Mária Moskwa. Poslanci do Sejmu, mládežnickí činitelia, učitelia navrh-

jú vo svojich výpovediach, udržanie spoločenských výborov výstavby ako spoločenských poručníkov internátov.

Dúsfajme, že akcia výstavby internátov bude sa priaznivo rozvíjať.

Aj lyceum v Jablonce čaká na inicjatívu vo veci výstavby nového internátu.

NOWY TARG — PARTIZANSKE

Novotarský obuvnícky kombinát má družbu s Obuvníckym kombinátem w Partizánskom. Taktiež závodny výbor ZMS z Nowego Targu so závodným výborom ČSM w Partizánskom.

V poslednom období Obuv. kombinát w Nowym Targu navštívila skupina predstaviteľov ČSM z Par-

tizánskeho a mládežnickí činitelia z Nowego Targu bolí zase w Partizánskom. Učelom týchto navštív je výmena skúseností bratských mládežnických organizácií. V najbližšom čase je naplánovaná výmena zájazdov spojená s prehliadkami závodov.

ZAKOPANE

V októbri zasadalo IV. poľsko-československé sympózium venované otázkam tlače, ktorého sa zúčastnilo 40 vedcov a novinárov ako aj predstaviteľov tlačového oddelenia KC PZPR a KW w Krakove. Sympózium zahájil prof. dr. Zenon Klemensiewicz — predseda Vedeckej rady strediska tlačového výskumu w Krakove.

**WITAMY UCZESTNIKÓW SEMINARIUM NARODOWOŚCIOWEGO
W NOWYM TARGU**

SLOVO PRED STRETNUTÍM

25.-26. novembra t.r. predstaviteľia inštitúcií a orgánov ako aj činitelia národnostných Spoločností stretnú sa na seminári venovanom národnostnej problematike. Toto stretnutie má veľký význam pre Československú kultúrnu spoločnosť. Nielo preto, že bude zasadať na novotarskej zemi kde je zoskupená značná skupina občanov slovenskej národnosti, ale hlavne preto, že seminár bude prejednávať, nezávisle od určenej tématiky dosiahnuté výsledky a nedostatky Československej kultúrnej spoločnosti. Preto toto stretnutie bude prehliadkou nášho strediska, zhodnotením doterajšej práce a pôsobnosti na Spiši a Orave. Sme radí tejto nekaždodennej príležitosti, ktorá vytvára podmienky pre priateľské konfrontácie, výmenu skúseností a názorov, lebo vidime v tomto nielen potvrdenie záujmu a starostlivosti o nás, ale tiež možnosti ďalšieho rozvoja sociálno-kultúrneho hnutia našej českej a slovenskej menšiny.

Hosťov, ktorí v novembri prijdu do novotarského okresu privítame tradičnou slovenskou srdečnosťou, otvorime pre nich srdcia a domy, ukážeme im všetko čo ich len môže zaujímať.

Stretnutie bude mať (čo vieme už z podrobnejšieho programu) pracovnú časť, v ktorej sú zahrnuté prednášky o určenej tématike a diskusia ako aj z hospitáčnej časti, to je prehliadky jednotlivých kultúrnych a iných objektov v teréne. Ako vidime bude to úzke spojenie teorie s praxou, čo jedine môže dať patričný obraz jestvujúceho stavu.

Tématicu seminára poznáme. Bude zahrňovať dve ústredné otázky — rozvoj pôsobnosti národnostných spoločností v opretí o pomoc špecialistických kultúrnych spoločností a inštitúcií i oboznámenie so stavom rozvoja čitateľstva v národnostných strediskach. Táto druhá téma je úzko spojená s realizáciou smerníc KC PZPR týkajúcich sa rozvoja čitateľstva.

Základom diskusie o prvej otázke bude prejav prednesený prvý deň zasadania mgr. Czesławom Kałužnym — riadiťom Departamentu kultúrno-osvetovej práce a knižnic "Základné úlohy kultúrno-osvetovej práce a podmienky ich realizácie". Tento prejav, čo vysvitá už z jeho titulu, dovoli našim činiteľom, ktorí sa zúčastnia seminára, na predstavenie tejto tématiky v oblasti našich výsledkov a starostí, ktoré stretávame v prevádzanej kultúrno-osvetovej práci. Na túto tému je treba sa dôkladne pripraviť. Lebo hoci na diskusiou v prvom dni zasadania predvídaju sa skoro tri hodiny, určite budú mnohí, ktorí sa do diskusie prihlásia. Predsa na seminár pricestujú z lódzkeho voj. 8 osoby, vroclavského 24 osoby, rzeszowského 10 osôb. Celkom seminára sa súčasťou skoro 60 osôb. Preto pripravujú sa na diskusiou vyberieme si určitu tému a na jej pozadie vyvodíme konkrétnu uzáveru. Lebo o celku kultúrno-osvetovej práce našej Spoločnosti bude zvlášť informovať v druhom dni zasadania — po diskusii — predstaviteľ CsKS.

Druhý deň zasadania započne informácia vedúceho okresnej Verejnej knižnice v Novom Targu o čitateľstve v národnostnom stredisku a realizácii smerníc KC PZPR v tejto oblasti.

Seminár v Novom Targu bude jedným z troch organizovaných tento rok v Poľsku. Preto našou cieľosťou je, aby sme vynaložili všetko úsilie v snahe, aby dopadol čo najlepšie, aby hostia odcestovali spokojni, plne pochopiac naše záležitosti a požiadavky, s batožinou našich kladných skúseností.

Redakcia

Zúčastnil som sa istej porady, na ktorej som sa dozvedel isté údaje o živote vidieckych žien.

Všeobecne je známy fakt odchádzania mladých z vidieka, najmä mladých mužov, za prácou mimo poľnohospodárstva. V takej situácii je zreteľný pokles pracovných súl a čo je s tým spojené nutnosť širšieho zapojenia žien do práce v poľnohospodárstve. Aby nezostalo len pri tomto, uvediem výpovede vedcov prednesené na tomto užitočnom stretnutí.

Vo výsledku zmeny štruktúry úprav v jednotlivých gazonovstvach, ženy odohrávajú súčasne dominujúcu úlohu pri pestovaní celej rady rastlín. V porovnaní s rokmi 1934-1935 poľnohospodárska výroba do roku 1961-1963 stúpla následovne: cukrovej repy o 383%, dobytku v prepočítaní na mäso o 227%, mlieka o 30%, vajec o 92%, zemiakov

činí 54%. Behom 10 rokov poľnohospodárska výroba stúpla o 45%, z čoho 26% vďaka práci žien.

Doc. Sliwińska z PAN uviedla iné údaje. Žena na vidieku pracuje priebežne 15 hodín na dobu z čoho asi 70% venuje poľnohospodárskej výrobe. Už z týchto niekoľkých údajov vysvitá, že pri takejto námahe a delbe dňa najviac poškodené je dieťa, ktoré následkom toho je zle živené a veľmi často ponechané bez dozoru je príčinou neštastí (asi 38 tis. požiarov tento rok spôsobili deti). Dieťa samo tiež často podlieha úrazom.

Je to čest pre ženy, že plnia tak dôležitú úlohu v poľnohospodárstve, ale z druhej strany musíme pamätať, že často prevyšuje to jej fyzické možnosti a škodi zdraviu. Bolo zistené, že jedným z dôvodov stážujúcich prácu ženy na vidieku je nesprávne rozmie-

podotka jedna z činitiel krúžku dedinských gazdiniek (táto organizácia zoskupuje 450 tis. členiek na vidieku), že Výbor pre prácu v domácnosti školí inštruktorky pre domácnosť, ktoré prevádzajú inštruktáz na vidieku, ale problematika týchto kurzu zahrňuje predovšetkým výrobu otázky. Ministerstvo stavebnictva je za tým, aby dokumentácia typických vidieckych stavieb, skôr ako vojde do realizácie, bola konzultovaná so zástupcami vidieckych gazdiniek. Lebo je treba stavby situovať vo dvore takým spôsobom, aby žena vynakladala čo najmenej námahy pri krmení dobytka. Ministerstvo komunálneho hospodárstva vidí veľké možnosti v popularizácii na vidieku plynových sporákov, zásobovaných plynom z plynových nádrží. Sú to pomerne lacné zariadenia 2 plotnový sporák stojí asi 300 - zl. a plyn

VÝSLEDKY ISTEJ ANKETY

AKO UL'AHČÍT PRÁCU VIDIECKEJ ŽENE?

o 22% a zeleniny o 62%. Hodnota mlieka, ktorá je predsa len malou čiastkou hodnoty vytváraných vidieckym ženami, rovná sa skoro hodnote uhlia faženeho v Poľsku. K tomu ešte pridám, že r. 1960 pracovalo v poľnohospodárstve 864 tis. viac žien ako mužov. Muži prešli zo inej práce a vravíme, že sú to vidieckí robotníci. Tento jav poznáme aj na Podhali od kedy v Novom Targu započal produkciu obuvnícky kombinát. 85% zamestnancov tejto továrne, to sú včeražší gazdovia a väčšina z nich súčasne spája prácu v tovární s prácou na roli s tým, že pôdu obrába žena s dospevajúcimi detmi. Podľa doc. dr. Czerniewskiej účasť žien v jednotlivých odvetviach poľnohospodárskej produkcie je následujúca: obilie 30%, zemiaky a okopaniny 50%, mäso a mlieko 52%, ošípané 70%, hydina a vajcia 100%. Priemerne podiel žien na poľnohospodárskej produkcií

stenie hospodárskych stavieb, zle zariadenie kuchyne v ktorej trávi väčšinu života, zlá organizácia práce atď. Bolo tiež zistené, že doteraz veda robila príliš málo, aby ulahčila prácu vidieckych žien. Napr. doteraz nebolo urobené nič, aby v rámci kurzu pre vidieckie gazdinky, praktický ukázať, ako redukovať zbytočnú náhamu cestou lepšieho zariadenia kuchyne, dvera, rozmiestenia hospodárskych stavieb, mechanizácie niektorých prác do konca takých, ktoré sa dajú urobiť pri-mitívnymi prostriedkami a neveľkým finančným nákladom.

Vo svetle tohto črta sa nutnosť zaoberania sa záležitosťou ženy-vidieckej gazdinky a dieťaťa na vidieku všestranne, dlhotrvajúco a mnohostranne. Už roky jestvuje v Poľsku Výbor pre prácu v domácnosti, ale vo svojej doterajšej pôsobnosti nezaoberal sa vidieckou domácnosťou. Je pravdu, ako

v nadržiach je lacnejší ako uhlie a dokonca lacnejší ako drevo..

Samozrejme zlepšenie situácie dedinské ženy závisí vo veľkej miere na nej samej. Zavedenie technického pokroku spojené s kultúrnym rozvojom dediny je podmienené predovšetkým prípravou človeka. Preto je treba napriek každodennej práci najsi čas na vzdelenie, najmä v období blížiacej sa zimy. Túto úlohu plnia predovšetkým krúžky dedinských gazdiniek pôsobiace v rámci rolníckych krúžkov.

Generálne riešenie fažnej situácie vidieckej ženy nastane cestou: patričnej organizácie domáčich prác, správne zorganizovaných služieb družstevným GS, umožnenia nakúpenia vidiekom patričných zariadení a konečne zavedením malej mechanizácie do vidieckych gazdovstiev.

D. PERUN

Nikto už nepochybuje, že žijeme vo svete, ktorý sa stále mení, vo svete v ktorom technika rieši stále nové takomstva. Že je tomu tak, nikto dnes nepochybuje, dokonca ani tí, ktorí vo svojej mladosti prežívali prvé stretnutie s vlakom, rádiom alebo telefónom. Uvedieme na začiatku jeden málo známy fakt. Súčasne prevádzajú sa intenzívne výskumy nad možnosťami života človeka vo vode. Života nie v skafandri alebo v batíske, ale priamo, to znamená dýchajúceho vodom bez nepríaznivých následkov pre neho. Nemôžem... A predsa... Prof. Kylstra už roku 1961 udivil svet istým pokusom. Nasýtil pod tlakom ôsmich atmosfér morskú vodu vodíkom, pridal neveľké množstvo rôznych solí a do takto prípraveneho akvária vložil niekoľko myší. Prvý pokus trval osemnásť hodín a myší cítili sa vo vode výborne, ako vo vzduchu. Podobne pokusy previedol t.r. s psami. Aj psi dýchali pod vodom bez fažnosti. Je možné, že aj človek bude môcť cítiť sa výborne vo vode. Prof. Kylstra tvrdí, že človek vo vode bude môcť žiť ako ryba. Predsa dnešné plúca sa vyvinuli z prvotných žiabier. Voda — ako vieme je základom kolískou celého života na zemi. Preto je možné, že sa k nej vrátime, keď budeme mať na to chuť a keď súčasne etapy výskumu dozrejú k experimentom s ľuďmi.

ODKIAL POTRAVINY

Avšak v prvom rade experti predvídajú vedecký objav oplácajúceho sa odstraňovania solí z morskej vody. Jedná sa predovšetkým o to, aby bolo možné získať veľké zásoby sladkej vody pre poľnohospodárstvo na púšťach. Uskutočnenie tohto experimentu je naplánované už na rok 1970 alebo o niečo neskôr. Objavenie možnosti vypĺcajúcej sa produkcie a k tomu v priemyselnom merítku, syntetického bielka pre využívacie účele, predvída sa len na roky 1990 až 2000. To znamená, že vedci sa stále zaoberajú pro-

blémom výživy pre obyvateľov sveta, ktorých počet r. 2000 dosiahne, ako tvrdia niektorí 6 miliard, a iní že asi 4,8 miliard ľudí. Avšak časť vedcov predsa nadľah predvída hladovú pochromu. V programe vytvárania výživy je ešte objavenie oplácajúceho sa obhospodárenia mora a zvýšenie účasti oceánov vo vytváraní výživy do 20 percent, ale len po roku dvetisíc.

NÁHRADNÉ SÚČIASTKY — PRE LUDÍ

V oblasti boja s chorobami a epidémiami predvída sa celá rada revelácií. Účinnú kontrolu narodenín používajúcim antikoncepcionálnym tabletiek alebo iných jednoduchých a lacných prostriedkov, predvída sa už na sedem-

PREDPO-KLADANÉ OBJAVY

desiaté roky. Nové ústroje (preštopené alebo protézy) tiež na toto obdobie. Nahradzovanie nemocných ústrojov novými, preštopenými z iného organizmu alebo umelými. Budú to také ústroje, ako zdokonalené protézy, miniatúrne iné ústroje, ktoré sa budú zapojovať na nervovú sústavu v organizme (napr. radar pre slepých). Na to isté obdobie predvída sa vynajdenie i široké a všeobecne používanie nenarkotických prostriedkov (iných ako alkohol) schopných vytvárať určité zmeny v charaktere človeka.

POČASIE NA OBJEDNÁVKU

Z iných vedeckých objavov, ktoré majú mať miesto do roku 2000, môžeme uviesť vynajdenie presných predpove-

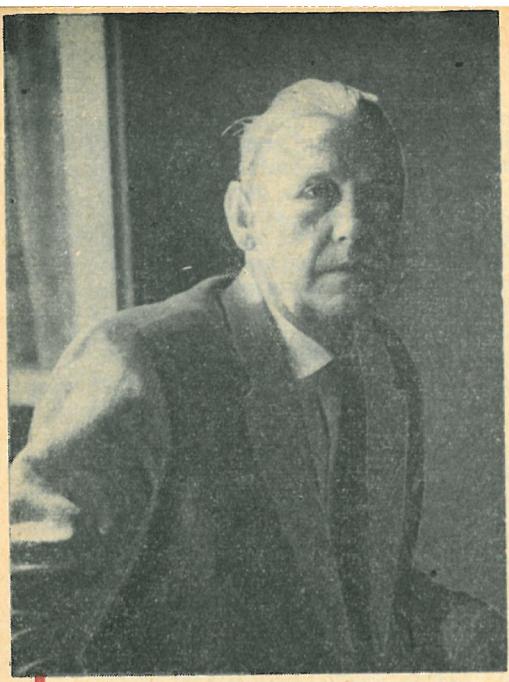
dí počasia (1975 r.), možnosti obmedzeného regulovania počasia na malom priestore a po prístupej cene (1992 r.). Ďalej predvída sa už na rok 1970 zavedenie v širokom merítku nových konštrukčných materiálov, z ktorých bude sa môcť budovať super ľahké budovy, ako aj zavedenie strojov pre automatické prekladanie textov z cudzích jazykov.

Toto sú predpovede vedeckých objavov, ktoré majú reálne možnosti úspechu. Z tých, ktoré uverejňujeme vysvitá aké veľké sú možnosti ľudskej mysele a ľudskej civilizácie.

NIKY NEZNAMENÁ NIKDY

Na koniec chceme uviesť niekoľko príkladov predpokladaných vedeckých objavov o ktorých niektorí experti tvrdia, že nastanú asi roku 2020 a iní, že nikdy. Je k nim nutné započítať symbiózu človeka so strojom. Takáto symbióza dovolila by človeku zosilňovať inteligenciu cestou zapojenia mozgu na matematický stroj, ktorý by ho podporil svojou nesmierou pamäťou a rýchlosťou počítania. Ďalej môžeme tu vráťať o chemickom oneskorení staroby, čo malo by predĺžiť život o 50 rokov. Spojenie s obyvateľmi kozmu, ovládnutie gravitácie, zavedenie informácií priamo do mozgu, čiže tzv. „pillulky“ namiesto školy, konečne cestovanie v čase a telepatické spojenie ako aj celá rada iných revelácií, ktorých realizácia je príliš vzdialená našmu obdobiu, aby sme ju mohli umiestniť v čase. Tam má svoj pôvod to, že niektorí udali veľmi vzdialé dátumy ich vzniku a iní povedali „nikdy“ používajúc toto slovo asi v takom význame, že dnes bolo by ľahko povedať niečo konkrétné na túto tému.

M.B.

VÝPOVĚD EDWARDA KARBOWSKÉHO

Volební program přinesl celou řadu plánů na nejbližší léta, majících význam pro rozvoj města Zelowa. Především se tyto plány týkají výstavby, jejímž účelem je další rozvoj školství, nových pracovišť, zlepšení služeb a rekreacních podmínek.

Školství. V r. 1966 je zaplánovaná výstavba školy typu „Tysiąclatki“, která bude postavena státních dotací. Dále se předpokládá výstavba internátu pro Základní školu mechanizace zemědělství. Bude to moderní internát pro 200 studentů. Ctižádostí národního výboru je zfinalizování plánů, jejichž cílem je založení v Zelowě průmyslové školy mechanizace zemědělství. Nynější lyceum všeobecněvzdělávací nestáčí, protože značná část mládeže by chtěla pokračovat v dalších studiích zemědělských. Je to otázka — zdůrazňuje předseda PMRN — nejdůležitější.

Zaměstnání. Práce je v Zelowě dost pro ty, kteří mají zájem. Za to děkujeme Zelowským závodům a Družstevní přádelně. Ale už dnes musíme myslit o budoucnosti. Když byla plánovaná v Zelowě výstavba přádelny na 50 tisíc stavů. Ale nic z toho nevyšlo, proto dnes je aktuální požadavek rozšíření přádelny.

Komunální hospodářství. Nejčastěji mne navštěvují lidé v otázkách bytů. Byty jsou u nás určitým problémem. Jak se snažíme tento problém vyřešit? V příštím roce odevzdáme veřejnosti jeden nový blok pro 30 rodin, v tom samém roce začneme s výstavbou dalšího obytného bloku pro 50 rodin. Ale nejdůležitější je to, že začínáme organizovat bytové družstvo a s jeho rozvojem spojujeme velké naděje. Chtěli bychom také zlepšit zásobování vodou. Z čerpací stanice v blocích bude zavedena vodní síť do Placu Dabrowského a potom dále ulicemi. Také bychom chtěli zlepšit osvětlení města. Jiný problém je doprava. Sice stále lépe funguje, ale je stále ještě jenom slaboučkou nitkou,

která nás spojuje se světem. Chtěli bychom získat železniční spojení s Piotrkowem. Dráha vede — jako odbočka z Łasku do Herbertowa — 3 km od Zelowa, tedy velmi blízko. Ale na to nemáme vliv pouze my, ačkoliv bychom velmi chtěli to spojení přes Bełchatów s Piotrkowem a potom už dál, kam bychom si přáli.

V tomto místě reportér dodává své tři groše... Vykládám předsedovi MRN o tom, co jsem dnes nadhodil předsedovi zelowského OV Československé kulturní společnosti Vilémovi Tomešovi, že nepřijel do hlavního města na otevření výstavy Vladimíra Hesse, kterou pomáhal organizovat naše redakce. Odpověděl mi, že ovšem, chtěl přijet, byl dokonce na zastávce PKS, ale průvodčí autobusu prohlásil, že může vzít pouze pět cestujících. Bohužel, Tomeš byl sedmý...

REKREACE A TURISTIKA

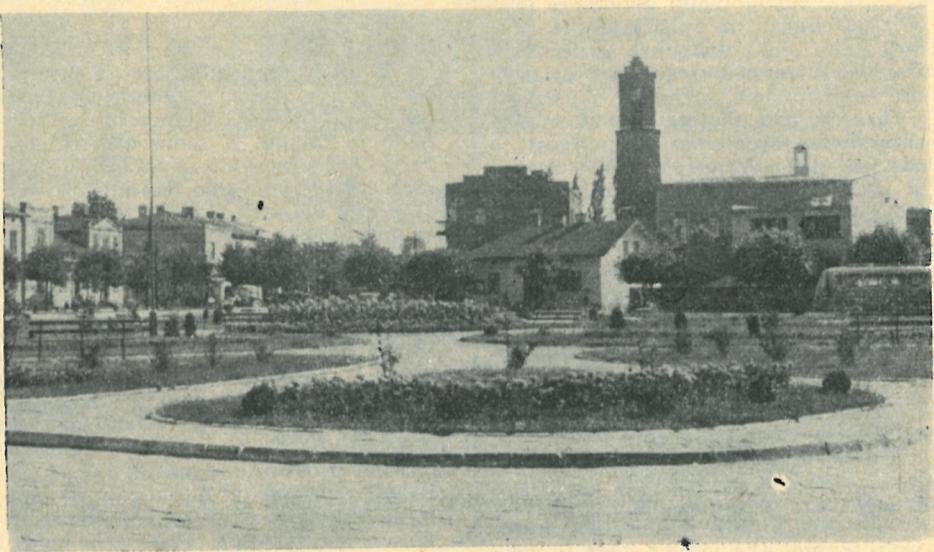
Na tomto úseku jsou naše záměry náročné. Na zelowských „Patykach“ vznikne rekreační středisko. Nutnost zřízení takového střediska je diktována rozhodnou potřebou organizace místa pro odpočinek pracujících a také stále početnějšími návštěvami turistů

z ciziny, hlavně z Československa. Jak víme, v Zelowě bydlí značná skupina české národnostní menšiny. Proto také ty časté návštěvy, které by mohly být delší, když turisté našli u nás i něco jiného, než setkání s krajany. Podmínky pro to jsou. Právě na „Patykach“. Je les a voda, je přírodní pláž. Až zvětšíme hloubku vody, postavíme právě zde kamping se značným přispěním veřejnosti. Vedle školy bude zařízena moderní sportovní hala pro veškerou naši mládež, dále park s rekreačním vybavením. To by bylo prozatím vše. Ještě snad připomenu, že v příštím roce bude mit Zelow širokoúhlé kino.

Táži se předsedy MRN, jak se mu spolupracuje s Obvodním výborem Československé kulturní společnosti v Zelowě.

— Velmi dobře — odpovídá — neexistují žádné konflikty, ani rozdíly. Všichni svorně pracujeme a snažíme se, aby se nás Zelow stále rozvíjel. Dnes, například — dodává — díky snaze OV ČSKS hostíme Slovenský soubor písni a tančí „Zemplín“. Naše spolupráce se týká hlavně kulturní činnosti.

Hovořil MK.

„ŽIVOT“ HOVORÍ S PŘEDSEDOU PRESIDIA MRN V ZELOWĚ

CO DĚLÁME? CO BUDEM DĚLAT?

Poschodičová budova v rohu čtverhranného náměstí. V prvním poschodičovému hospodářství města Zelowa Edward Karbowski. Milá a úslužná sekretářka informuje, že není přítomen. Kde může být? Mimo město, na konferenci, na Kraji... Ani tam, ani tam, ale ve škole. Jeho povolání je pedagog a přestože byl zvolen předsedou PMRN, učí dál ve škole. Šest hodin týdně přednáší v místní Základní škole mechanizace zemědělství. Předmět — spalovací motory. Dnešní vyučovací hodinu končí ve 14.20. Tak tedy ve 14.30 už sedíme naproti sobě. Témata interviewu — co se dělá a bude dělat v Zelowě?

ZAČIATOK NOVÉHO ŽIVOTA

Tieto snímky odhalujú ešte jednu podrobnosť veľkého tajomstva, ktorým je človek. Zároveň sú dôkazom úspechov človeka na ceste poznávania života.

Urobil ich pomocou zvlášť zostrojenej kamery švédsky fotograf Lennart Nilsson, ktorému asistrovali lekári na štokholmskej klinike. Zahrňujú celé obdobie dozrevania a rozvoja plodu v lone matky. My sme nútene sa obmedziť a uverejniť len niektoré z nich.

Ked' ich vidite v laboratóriach a výskumných pracovniach mnohých krajín, v tom aj u nás, neustále vrie práca. Vede rôznych disciplín sú stále bližšie nielen určeniu pohľavia budúceho dieťaťa, ale tiež umelého oplodnenia a možnosti uschovávania ľudskej spermie.

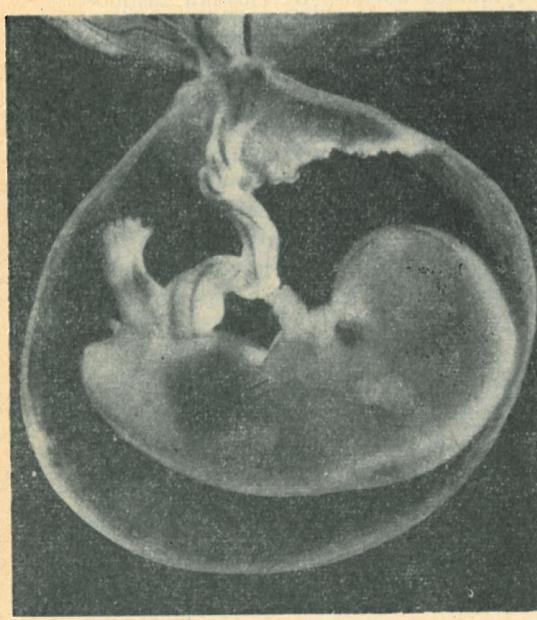
Biológovia tvrdia, že behom najbližších dvoch desiatkov rokov, kliniky budú mať k dispozícii nielen zásoby spermie, ale aj vajíčok — tak ako dnes majú k dispozícii zásoby krve. V tom období biológia, chémia, psychológia, chirurgia a iné vedné disciplíny tak sa rozvinú, že budú môcť ovplyvniť nielen plef dieťaťa, barvu vlasov, výšku ale aj budúce vlastnosti dieťaťa a jeho schopnosti.

Po dvoch mesiacoch embryo má už tvár dieťaťa. Zreteľne sú viditeľné hlava, trup, končatiny rúk a noh. V tom období chráni ho pred všetkými otrasmisami vaječná blana vyplnená tekutinou. Hore vidíme mechúrik žltka, ktorým sa živí plod. V neskornej fáze jeho rozvoja túto úlohu berie na seba ložisko.

Po štyroch mesiacoch je to už skoro dieťa, hoci má len 13 centimetrov dlžky. Je už dobre viditeľná tvár a rúčky, ale koža je ešte tak tenká, že sa pod ňou črtajú krvné cievky.

Po šiestich mesiacoch plod je už veľmi pohyblivý. Vie už cmúľať prstík, zvýkajúc si na neskoršie prijímanie pokrmu z pís matky. Prsty majú už nechty a viditeľne niekedy po narození stopy po poškrábani môžu pochádzať už z toho obdobia.

Po siedmich mesiacoch plod je už skoro úplne vyvinutý. Často práve v tomto období začína samostatný život, zreteľne vidieť ako otvára oči, hoci na vekol ešte plné dva mesiace bude vládnúť tma.

PÚT TISÍC ROČIA MI (2)

Výskumy sídlisk a pohrebsk lužické kultúry poukazujú, že vladlo tam ešte dávnejšie zriadenie prvotnopoľnej spoločnosti, bez majetkových rozdielov. Len tam, kde slovenské kmene na hraniciach svojich území, stretávali sa s kmeňmi Keltov, Trakov alebo Skýtov, ku koncu I. tisícročia pred n.l. prejavujú sa majetkové rozdiely.

Lužické osady boli veľkými rodovými dedinami, ležiacimi v malej vzdialosti od seba. Jedné z nich boli osadami otvorenými, iné obrannými. Často boli budované na brehoch jazier alebo riek, tak, aby ich bolo možné čo najľahšie brániť v období vpádov. Skladali sa z tzv. „stlpových domov“, so stenami vybudovanými zo stlpov, prepletaných prútím omazaným hlinou. Tieto domy boli rozmiestené vo vnútri sídlisk, niekedy kruhovito alebo pozdĺž obranného valu, alebo v radoch v pravom uhle k valom, niekedy zasa boli roztrusené po celej osade. Pred bránou vedúcou zo sídliska nachádzalo sa obyčajne neveľké priestranstvo, miesto stretnutí obyvateľov a porad predstaviteľov rodov nad rôznymi záležitosťami osady. Jednou z najlepšie preskúmaných osad je Biskupin v Žninskem okrese, ale to je už odlišná téma.

Značné rozmery a stejné stavebnictvo obytných izieb poukazujú, že každá z nich bola určená pre zvláštnu veľkú rodinu, tvoriacu časť rodu. Obývali ich patriarchálne rodiny, skladajúce sa z niekoľkých pokolení. Avšak pravdepodobne aj tam konal sa prechod od starodávneho matriarchátu — formy prvotného zriadenia, v ktorom matka ako hlava rodiny odohrala vedúcu úlohu — do patriarchatu, v ktorom rastie úloha muža ako gazu a bojovníka.

Lužické kmene zaobrali sa hlavne rolníctvom a chovom domácich zvierat, tých istých ako v neskoršom období: dobytka, kôz ako aj ošípaných, ktoré však výzorom pripomínali skôr diviaky našich čias.

Časť obyvateľstva zaobrala sa remeslom: hrnčiarstvom, tkáčstvom a spracovaním dreva, z ktorého sa budovali domy, ulice, obranné valy, lode tzv. dlabané — tesané a vypaľované z jedného kmeňa, atď. Spracovanie kostí a parohov bolo tiež značne rozšírené. Poznali tiež kovolejctvo medi, bronzu a ešte neskôr železa, ako aj kováčstvo. Lov a rybolov odohrávali menšiu úlohu v živote lužických kmeňov avšak veľmi rozšírené bolo včelárstvo.

Vykopané predmety svedčia o výmenom obchodu, ktorý lužické kmene prevádzali so svojimi blížimi a ďalšími susedmi, hlavne Keltskimi, Trámkami, Skýtmi, pobaltskými ľudami ako aj s Germánmi. Tento obchod ako plynuli storočia bol stále živší. Cez lužické zeme putoval tiež znad Baltu jantár, ktorý v starožitnom období bol neobvykle cennou surovinou pre výrobu ozdob.

Lužická kultúra udivuje tiež výskumníkov svojimi poverami a kultom. Nasvedčujú tomu početné ornamenty na keramických výrobkoch, ozdobach ako aj amulety, ktoré mali chrániť, najmä mužov, pred tajomnými silami prírody.

Memoriadnu ciou obklopovali zomrelí, ktorých tela v súhlase s vtedajšími zvykmi spaľujú, pozostatky kladli do popolníc a pochovávali v mohylách ležiacich za hranicami sídlisk alebo v hroboch chránených kamenným obložením. Zvyk pochovávania popola zomrelých alebo ich tela — čo malo sem-tam miesto — d'aleko od osád, vyvodil sa z obavy pred návratom zomrelého, v čo všeobecne verili.

900 rokov nepretržite trval rozvoj lužickej kultúry. A tak ako všetky národy, aj lužickí Slovania mali svoje vzlety a poklesy.

Mierový rozvoj kultúry lužického ľudu končí sa objavením sa nad Donom, Dneprom a Volhou, v 7. storočí p.n.l. kočovných iránskych kmeňov — Skýtov. Ich hordy v lúpežných výpravach, znenazdania útočiac a čúvajúci s bohatým ziskom, často zanechávali za sebou početné spálené osady a hradišta.

Viac menej o tristo rokov neskôr, územie lužickej kultúry napadli príbuzné praslovanské kmene — vyvodiače sa tiež z lužickej kultúry — ktoré obývali neučodnú Kaszubsku vysôčinu vo východnom Pomorí. Hľadajúc nové terény, tento ľud ovládal značné lužické územie. Avšak napriek tomuto vpádu ľud lužickej kultúry nielen pretrval, ale dokonca pochtil početne slabšiu skupinu pomorských votrelcov.

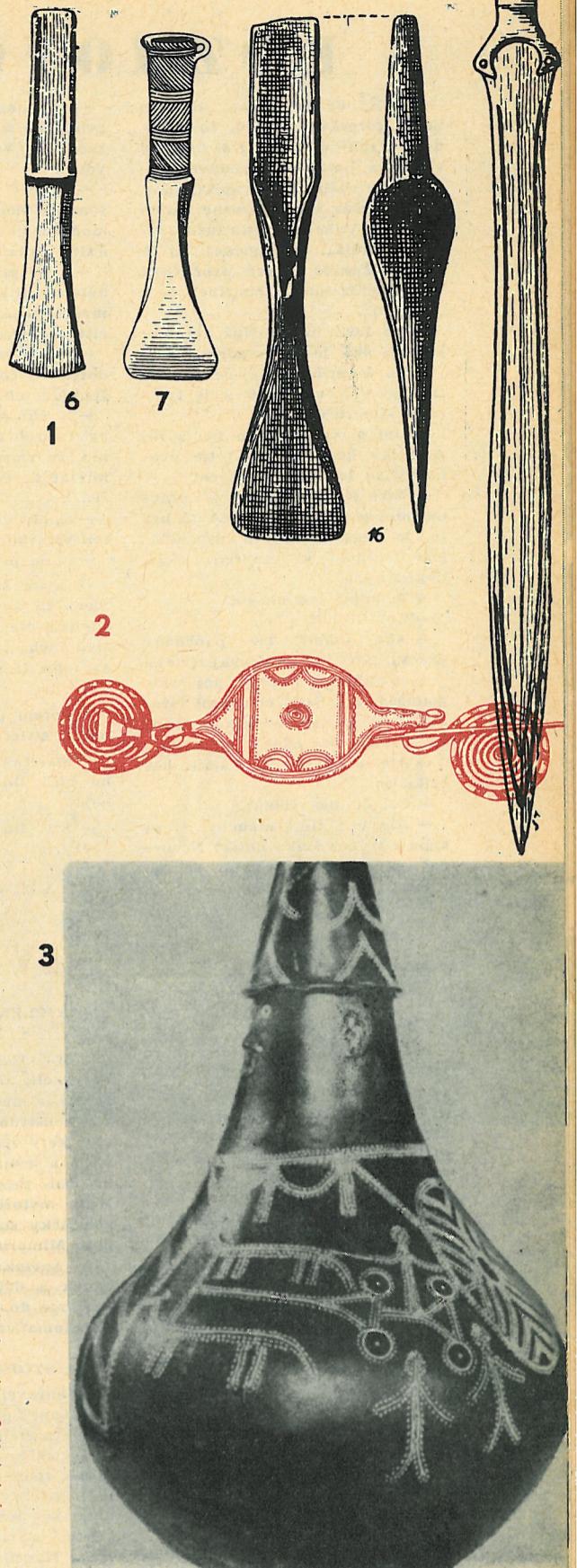
Ako by už nebolo dosť pohrom aj tak už oslabených obyvateľov lužickej kultúry, koncom 2. storočia p.n.l. objavil sa nový vatrelec, tentokrát prenikajúci z juhu cez Moravskú bránu. Boli to Keltovia, pomenovaní aj Gálm, obývajúci územie dnešného Francúzska, južného a stredného Nemecka. Obsadili územie Horného Slezska a Malopoľska. Vpád Keltov nebol však v následkoch príliš strašný, ostatne Keltovia nikdy nenicili podmanených obyvateľov, opačne často spolunažívali s nimi v tej istej osade.

Obyvatelia lužickej kultúry, po prvom období odporu a nedôvery, radi začali využívať vysokú keltskú kultúru a prisposobovali svojim tradíciam vynálezy najmä z oboru spracovania kovu a výroby železného polnohospodárskeho náradia. Prostredníctvom Keltov nadviazali tiež Slovania s rímskym štátom.

Pod tlakom Rimanov a Germánov začalo čúvanie Keltov a ich pozostatky ponechané na vysunutých východných postoch podliehajú asimilácii a už v 1. storočí p.n.l. z nášho územia strácajú sa pozostatky ich osadníctva.

Pre dejiny lužickej kultúry základné následky majú nie vpády Skýtov a Keltovia, ale práve spomínané vpády príbuzných východopomorských kmeňov. Rozširovanie sa ich v mase mestného obyvateľstva spôsobilo vytvorenie sa na území Poľska novej kultúry — ľudu Venedov, ktorý bol ďalším ohnivom dejín Slovanov a po storočiach stal sa prapoľskou predpustskou kultúrou, ktorá bola základom poľského štátu.

ADAM ADAMEC

1. Okrem ozdob z východných Alp, zo Slovenska, Maďarska a Talianska dovážali tiež zbrane o. i. dýky, meče, nože a hroty k oštěpom výmenou za kože, med, jantár a iné výrobky, ktoré na území lužickej kultúry nachádzali sa vo veľkých množstvach. Na kresbe meč liptovského typu s troma rebierkami na rukoväti — importovaný zo Slovenska — lužická kultúra, skupina západovoľkopská.

Popri sekérkach z bronzu s lievkomitou pätičkou českého typu (16) menovaných

tiež lužickým typom používali sa tiež sekery veľkopolského typu (6) rozvinuté z predošlého typu. Z týchto sekier — zasadenej do rozstiepenej, kolienkovite zahnutej rukoväti — vytvorili sa prvé pôvodné sekery s otvormom na zastrčenie rukoväte (7) umožňujúce dokonalejšie zasadenie sekery na nerozšepenej rukoväti — lužická kultúra, skupina západovoľkopská.

2. Medzi charakteristickými ozdobami, ktoré nosili vtedajšie parádnice lužickej

kultúry uputávajú predovšetkým náramky so špirálnymi štítkmi urobené zo štvorhranného bronzového drátu. Ozdoby boli buď vyrábane priamo na mieste alebo importované od susedných kmeňov.

Ozdoby nosené za života dávali tiež do hrobov zomrelým. Medzi nimi boli, tiež najdené brošne so šošovkovatými oblúčikmi a špirálnymi štítkmi na koncoch — lužická kultúra — skupina západovoľkopská.

3. Najdená urna zdobená ornamentami.

No ktorie, či sa nám nepodarí nadviazať kontakty s obyvateľmi iných svetov, kde je úroveň vývoja podobná alebo sa len veľmi málo lísi od našej. Takýto kontakt by bol najväčším prevratom v dejinách Ľudu.

CO AK NAOZAJ PRÍDU

Vedcov zaujíma problém — ako sa v tomto prípade s kozmickými návštěvníkmi dohovoríme. Aký dorozumievací prostriedok treba voliť? Lámu si hlavy.

A novinári si medzitým pustili fantáziu na plné obrátky. Za predpokladu, že návštěva z kozmu už je tu, na Zemi, a do konca celkom dobre nám rozumie organizovali anketu:

Na čo by ste sa spýtali návštěvníka z inej planéty?

Vyberame štyri odpovede.

M. Pliseckaja, sovietska primabalerina: — Ako vás mám osloviť, mladý muž? Poznajú tam u vás lásku?

D. Rodari, taliansky spisovateľ: — Vynašli u vás liek proti rakovine?

— Aký je vaš názor na súkromné vlastníctvo? Na slobodu? Na štát?

— Co myslíte, dá sa mierovou cestou zjednotiť Ľudstvo? Ako?

M. Larni, finsky spisovateľ: — S čím sa chcete v prvom rade zoznámiť — so sauvou, s opilecami, s našou životou úrovňou alebo s bitkami?

— Existuje u vás rovnoprávnosť, alebo ženám sa už podarilo dosiahnuť hegemoniu?

Vyrábajú aj u vás konzervy? A kde, prosím, dávate prázne plechovky?

— Ako sa u vás hovorí „ľúbit ta“?

L. Infeld, poľský profesor: — Co si myslíte o planéte ZEM?

(Podľa sovietskej tlače pripravila B.T.)

ZEM V GAKÁ V NÁVSTEVU

Novinové články aj vážne vedecké referáty čoraz častejšie zaujímajú problém nášho storočia — tajomné pravidelné signály z kozmu. Sú to signály z iných civilizovaných svetov, ktoré hľadajú spojenie s nami? Dá sa toto spojenie uskutočniť? — Na tieto otázky dnes nemajú monopol iba spisovatelia-fantasti. Zaoberajú sa nimi vedci na celom svete.

DOTERAJSIE POZNATKY

Rok 1960. Americkí vedci z observatória v Green-Bank vyslovili názor, že mimo našej planéty existujú iba tvory oveľa vynovenie ako sme my. Ostáva otvorenou otázkou, ako nadviazať s nimi kontakty.

Rok 1961. Skupina vedcov z Berlingtonu (USA) zachytala pomocou mociného rádioteleskopu tajomné signály, ktoré prichádzali zo strany hviezdy Epsilon Eridana, vzdialenej od Zeme 11 svetelných rokov. Podobali sa rádiovým signálim, znali v

pravidelných intervaloch a trvali tri minúty.

Rok 1962. Podľa zpráv z New-York Times v observatóriu Green-Bank zvolali verejnú poradu odborníkov. Mali sa predjednať dve hlavné otázky: Ako nadviazať spojenie s inými civilizovanými svetovmi? Ako nájsť základné body pre dorozumenie s ich obyvateľmi, ak by k spojeniu alebo stretnutiu s nimi naozaj došlo?

Rok 1964. Sovietski vedci zachytili signály, ktoré sa podobali rádiovým a išli od kozmickeho telesa STA-102. Signály boli pravidelné a menili sa spolu s časom podľa periodického zákona. Celá períoda zmeny prúdu prichádzajúcich vln trvala presne 106 dní.

Do pozorovania signálov z kozmu sú teraz zapojené najväčšie observatóriá sveta.

AKÍ SÚ NASI SUSEDIA

Väčši zaujímavý referát v tomto zmysle prednesol na Sorbone parížsky astrofyzik profesor Pierre Guerin.

— Skúsmo si predstaviť naše rozlinky pri stretnutí sa s tvormi z kozmu za predpokladu, že budú mať oveľa vyvinutejšiu psychiku než my, — povedal Guerin. — Niektoré stránky ich myslenia môžu byť tak daleko pred nami, že ich nebudeš môcť pochopiť. Pochopime iba to, čo zodpovedá úrovni nášho vedomia.

Povedzme, naši hostia by nám dovolili oboznámiť sa so strojom, na ktorom sa dostali až k nám. Je celkom možné, že by mnohé jeho elementy ostali pre nás záhadou. Mohli by sme na stroj pozerať bez toho, aby sme pochopili to najdôležitejšie na ňom.

Skrátka, tvory iných svetov môžu mať také vedomosti a skonštruovať také stroje, ktoré sú este nad naše predstavy a pochopenie. Toto však vôbec neznamená, že naša veda je nepresná a náš rozum neeschopný, ibaže sú pomerne mladé.

Vekový rozdiel hviezd, totiž rôznych slniečných sústav, môže byť veľmi veľký z hľadiska času, ktorý je potrebný pre vývin živých tvorov. Ale na druhej strane rýchlosť evolúcie nemusí byť všade rovnaká. Z toho vyplýva, že úroveň nášho rozumového vývoja môže byť predbehnutá na iných planétach.

Dnes sa snažíme nadviazať spojenie s inými mysliacimi tvormi pomocou rádiových signálov. Ak sa nám to nepodarí, môže to byť dôkazom, že v Galaxii je málo civilizovaných svetov, ktorých úroveň v súčasnosti zodpovedá našej.

Na planetách, ktoré obývajú tvory po rozumovej stránke vyvinutejšie od nás, technológia spojenia na veľkú vzdialenosť môže byť úplne iná, taká, o ktorej nemáme ani predstavu. Kto vie, či budeme aj my o takých tisíc rokoch používať rádiové spojenie? Či nevynajdeme niečo nové a nezavrhne nás tento spôsob ako petrolejku, ktorej éra sa skončila s rozvojom elektriny.

Obyvatelia iných planét majú možno lepšie prístroje a lepšie systém spojenia na diaľku. Ani v tomto prípade však nemusí prísť k nadviazaniu kontaktov. Môžu sa snažiť pripraviť našu pozornosť signálmi, ktorým zatiaľ nerozumieme. Môžu nás dokonca pozorovať aj skúmať za pomocí určitých fyzikálnych metód, no my nemusíme mať o tom ani najmenšiu potuchu. Podobne ako včely neviedia o tom, že my pozorujeme a skúmame ich život.

(Podľa sovietskej tlače pripravila B.T.)

ROZHOVOR

— Ach, drahá moja, ako sa máš? Rozprávaj rýchlo, čo si viedla v zahraničí? Vraj si bola na veľmi zaujímavom predstavení toho amerického spisovateľa, akže... no však vieš... Hrozne ma to zaujima. Vôbec ten kultúrny život, divadlá... Ale počkaj, čo to vidíš? Takéto tmavé pančuchy? To sa teraz nosí v cudzine?

— Áno...

— No také niečo! Nuž ale rozprávaj, aká je tá divadelná hra?

— To je príbeh istej ženy, ktorá žije v New Yorku a je typickou Američankou...

— Oni si vo všetkom len z tej Ameriky berú vzor. Aj tie pančuchy sú iste americké, čo?

— Nie, nemyslím, to je pravdepodobne ich výrobok. A tá hra je vlastne hotová psychológia. Hrdinka je uzavretá, akási neprístupná...

— A kúpil ich možno?

— Čo? Koho?

— Ako koho? Tie pančuchy predsa. Nuž ale rozprávaj ďalej...

— A ubytuje sa u nej ako podnájomník istý chudobný študent. Je na svete celkom sám, bez peňazí, bez nádeje na to, že...

— Ale počúvaj, ešte stále bez šívka sa...

— Čo, čo bez šívka?

— Ale ved tie pančuchy, či sú stále ešte bez šívka nosia? No nedaj sa vyrušovať, hrozne je zaujímavá tá hra, tak čo ďalej?

— ... ďalej, — nuž istého dňa príde ten študent k nej do izby a začne jej rozprávať o svojom živote...

— A sivé, predstav si, nikdy by som si nemyslela, že príde do mýho nosiť sivé pančuchy. Nuž len ďalej, milá...

— ... rozpráva o svojom ľažkom detstve. Nikoho v tomto cudzom meste nepozná a túži po troške čitu a tepla...

— Teda také pančuchy tu nedostaneš, čo by si čo platila... V žiadnom obchode...

— ... čo? Aha... No a ona ohromne ľutuje toho chlapca a vráví mu, že vlastne je to veľmi ľahké miešať sa do cudzieho života, ale že...!

— ... ale ved' ich možno naostatok zafarbiť...

— ... čo preboha?

— ... ale ved tie pančuchy. Poviem ti, že je to ohromná myšlienka. Na běžových dobre chyti sivá farba... No dobre, a tak ona sa toho študenta ujala, a potom čo?

— Potom príde jej manžel, vidí ich a strieľa...

— Strieľa? Ako to, tak z ničoho nič? Do neho strieľa, či do nej?

— Nie. Do teba a do tých pančuch...

KRYSTYNA ZYWULSKA

PERLICKY

VZDUCH ZA TRI PESA

Pre tých, ktorí nebudú môcť prieskrotať na olympiádu do Mexika, šikovní biznesmani začali už teraz produkovat plechovky, ktoré obsahujú vysokohorský mexický vzduch. Po niekoľkých hlbočkých výdychoch každý sa bude môcť v myšlienkah prestaňať do športového hlavného mesta roku 1966. Cena tri pesa za 100 m³ vzduchu.

CONTERGAN V NÁSLEDKOV

Nemajú ruky. Alebo nemajú nohy. Mnohí nemajú ani ruky, ani nohy. Okolo desaťtisíc takýchto detí sa narodilo v Nemeckej spolkovej republike v rokoch 1958 až 1962. Ich matky používali „neškodný“ prášok na spanie. Contergan... Styritisic ich ešte žije. Potrebujú pomoc, opateru, lásku. Potrebujú peniaze, veľa peniazie, oveľa viac, ako majú ich rodičia. A všetko toto sa stalo pre tie isté peniaze, ktoré si výrobca conterganu bez výčitek svedomia zhrobával do vlastného vrecka...

NIELEN PRE ČISTIČOV TOPÁNOV

Oveľa ľahšie budeme zvykati naše deti, aby si denne čistili topánky. Zanedlho sa na trhu objavia konštruované v NDR elektrické kefy na topánky, ktoré pastujú a lešťia obuv. Do tejto práce bol zapojený elektrický 100 Watt motorček, ktorý stlačením gombičky stáva sa čističom topánok. Mimoriadne nadšene vítajú túto novinku policii čističi topánok a deti. Nuž, pinou parou kráčame do epochy mechanizácie a automatizácie.

PO STOPÁCH MAGELLANA

Na karaveli „Olatrane“ — skonštruovanej presne podľa originálu zo šestnásťeho storocia — kapitán španielskeho námorníctva Carlos Etayo spolu s osmou členou posádkou chce plávať okolo sveta tou istou trasou, akou plával roku 1515 sŕavný moreplavec Ferdinand Magellan. Na palube karaveli nie sú navigačné ani technické zariadenia, dokonca ani vysielačka. Počas sedem mesiacov dlhej plavby posádka bude sa žiť rybami, ovočom, medom, sušármami, česnekom a cibulou.

PRÍZRAK ODPOČUVANIA

Britský ministerský predsedník Harold Wilson páničky sa boji telefonického odpočuvania. Preto v jeho kabínete na Downing Street boli inštalované zvláštne aparátu podľa systému „Pickwick“. Systém spočíva v tom, že počas rozhovoru slov menia sa na šifrované zvuky, ktoré po prijíme automaticky sa odšifrovávajú.

6 PRIKÁZANÍ

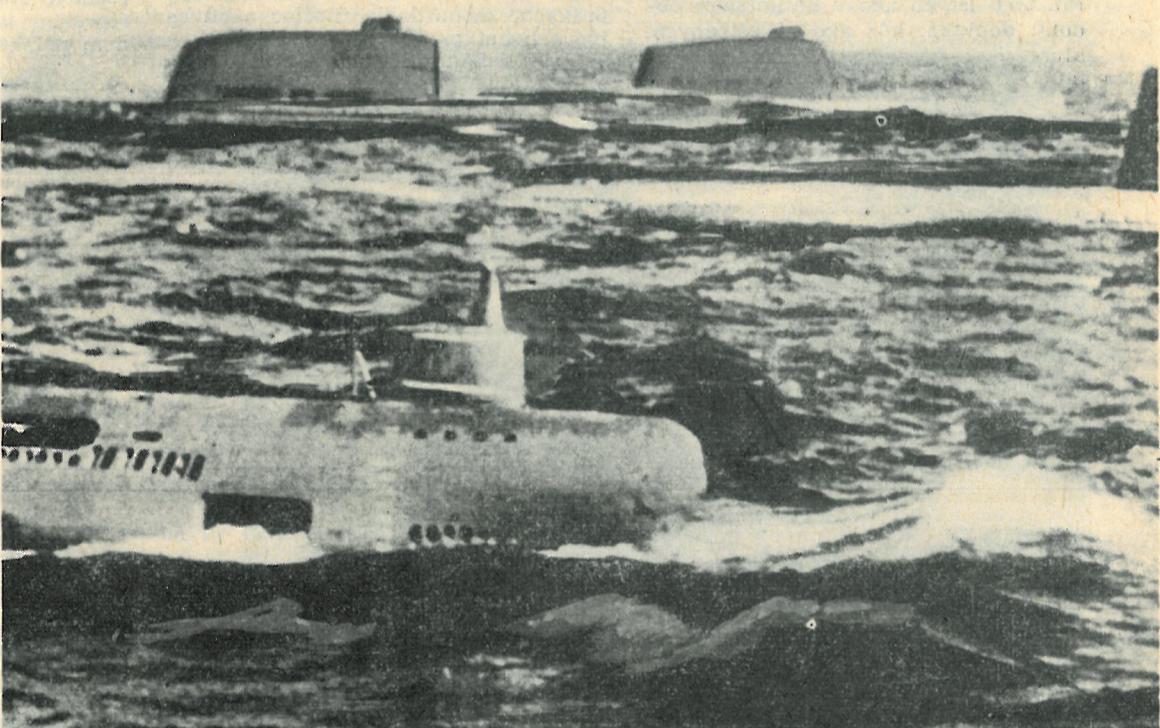
V Latinskej Amerike rozprávajú si šest prikázaní, ktoré sa týkajú najmä krajín, v ktorých vládnú vojenske hunty:

1. Nemysli!
2. Ak myslíš, nevrav!
3. Ak vravíš, nepiš!
4. Ak pišeš, neuverejňuj!
5. Ak uverejňuješ, nepodpisuj!
6. Ak podpisuješ, čím skôr dementuj!

LEN S LUPOU!

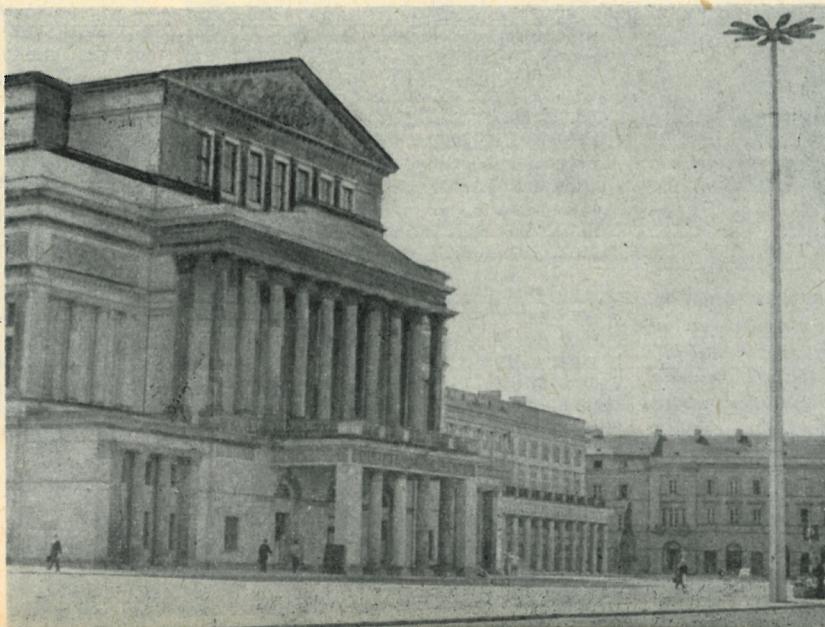
To vľavo je zápalka, to vpravo kniha s retiazkou. Je to naozaj kniha, hoci má rozmeru len 3,5 x 3,5 milimetra. Text v nej je napísaný po nemecky, anglicky, francúzsky, španielsky, taliansky, portugalsky a holandsky. Pravdaže, písmená sú také miniaturné, že bez lupy ich ani nerozpoznáte. No aby sa „knihu“ nestralila, priviazali ju na retiazku. Kde si ju môžete prečítať? Vo Werneichene v Nemeckej demokratickej republike.

RAKETY na STRA

TEATR WIELKI

VE VARŠAVĚ

Teatr Wielki zaujíma jedno z rôznych miest mezi nejhorosnejšími pamätkami staré Varšavy. Bol postavený pred 140 rokmi, avšak srostli sa na s Varšavou tak ako jej nejstarši mátky a je svetoznámym bohatým, cionálnym životom, ktoré se v ním i v národnom kultu rózneho druhu výbera.

Bol postavený za Kongresového kráľovstva v letech 1825 — 1833 a nahradil Národné divadlo. Se svou hatou rozvinutou architektonickou pozicí náleží ke skupine najmenších tâlných stavieb z počiatku XIX. storočia v Polsku.

Vyrostol v samom srdci mesta, v nedbané časti tehdejšej Varšavy se 1833 siedci obyvatelia, ktorí sa rozkládali naou Krakkowského Předměstí a cu Zamkowého, na nádolejším Poniatowském námestí sousediacim s teh Novou radnicou, blízko Ogrodu Saska — na dnešném Placu Teatralnym.

Sovětský národ se zabývá mírovou a tvorivou prací. Sovětský svaz se nepřipravuje k útoku na nikoho. Avšak dějinné zkušenosti naučily sovětský národ, že imperialisté uznávají pouze sílu. Proto také jeho úsilí směřuje k vybavení armády a námořních sil nejmodernější výzbrojí, k tomu, aby podle možnosti byla upevněna technická a bojová převaha socialistických států nad agresorským blokem států imperialistických.

Sovětští vědci, inženýři a dělnici vykonali pro ozbrojené sily raket a další technické vybavení, které plně odpovídá soudobým požadavkům, charakteru jaderné války, kterou připravují reakční sily Spojených států. V pevných, silných a dovedných rukou sovětských vojáků spočívá strašná jaderná zbraň, určená k odražení útoku agresora, k odvetnému raketovému a jadernému úderu ve chvíli potřeby.

Pokud jde o zákers zásahu raket obecných, lze říci, že je neomezený. Přenášejí obrovské jaderné hlavice. Důležitou vlastností raket tohoto typu je zásah cíle z jakéhokoliv směru. Tyto raket mohou prorážet pásy protiletecké obrany.

Mezikontinentální sovětské raketé se vyznačují výjimečně vysokou přesností zásahu a obrovskou silou jaderných hlavic (do 100 megaton).

Raketé středního zásahu mohou níct cíl ležící v různých vzdálenostech. Některé typy mohou působit také ve vzdálenostech mezikontinentálních.

Konstrukce strategických raket, nejdůležitější druhy paliva, mezi nimiž jsou i paliva pevná, zaručují dlouhodobé přechování raket ve stavu okamžité pohotovosti bojové. Raketé mohou být vystřeleny jak z podzemních tak také pohyblivých základen a rovněž ze základen automatických.

Strategické raketé jsou lokalizovány v nejrůznějších místech SSSR a většina z nich je jedinečně maskována před kosmickou špiónáží. Jsou dokonale chráněny proti působení jaderných explozí.

Rizení strategických raket je centrální a absolutně automatické.

Námořní ozbrojené sily Sovětského svazu jsou také v širokém rozpětí vybaveny raketovou zbraní. Raketovou zbraní disponují jak ponorky, tak také jednotky povrchové, námořní letectví a ochrana pobřeží. Sovětské námořní sily jsou plně flotilou raketovou. Základ sovětské úderné sily na moři tvoří ponorky, většinou s pohonem atomovým, přenášející raketé; jejich hlavní výzbrojí jsou balistické raketé s mohutnými jadernými hlavicemi.

Vystřelené z vody mohou z úkrytu zasáhnout cíl vzdálený tisíce kilometrů od místa startu. To, že k jejich pohodu bylo použito pevného paliva, zaručuje vysoký bojový potenciál.

Námořní povrchové raketové lodě Sovětských námořních ozbrojených sil jsou určeny k boji s loděmi nepřítele a k podporování pozemní armády, která by prováděla útok v přímořských oblastech. Raketami s jadernými hlavicemi jsou také vybaveny lehké jednotky námořních ozbrojených sil, například stíhače.

V sovětském vojenském letectví, jak i v jiných druzích ozbrojené moci, zaújímají raketé důležitou pozici.

Základním bojovým vybavením bombardovacích strategických letadel a také stíhaček určených k boji s bombardéry a raketami, jsou raketé typu „vzduch — země“, „vzduch — vzduch“ s obyčejnými i jadernými hlavicemi.

Všechny druhy Sovětské ozbrojené moci — raketové jednotky se strategickým určením, protiletecká obrana, námořní ozbrojené sily, pozemní armáda a vojenské letectví — jsou vybaveny raketami a jinou výzbrojí, která v plni odpovídá soudobým požadavkům. S armádami jiných socialistických států jsou silou, která má vše, co jest nutné k odražení agresora.

RÁŽI MÍRU

Sperryhlá sovětská bitevní letadla, opancéřovaná přesnou elektronickou aparáture, mohou provádět své bitevní úkoly za každé atmosférické podmínky. Jejich zbraní jsou raketé.

Skupina raketových pešáků vylepovává na cvičení.

Hlavní silou protiletecké obrany Sovětského svazu jsou protiletecké raketové jednotky, které disponují protileteckou výzbrojí určenou pro různé cíle. Mnohaletá zkušenosť, výcvik, prováděný jednotlivými skupinami této ozbrojených sítě neomylně prokázaly, že protiletecké raketé mohou se postavit proti veškerým soudobým bojovým prostředkům vzděšného útoku a to nehledě na rychlosť ani výšku jejich letu. Ani roční období, ani den nebo noc, ani meteorologické podmínky, ani rádiové poruchy neovlivňují zásahy. Přesnost zásahu protileteckých raket je tak dokonalá, že letadlo nebo raketa s křídly může být sestřelená první protileteckou raketou. Jedna protiletecká raketa s jadernou hlavicí může zničit skupinu nepřátelských letadel. Tyto protiletecké raketé ve spolupráci se stíhačkami vybavenými raketovou zbraní jsou pevnou ochranou vzděšných hranic.

Hlavní bojovou silou Sovětského svazu jsou zbrojné sily raketové se strategickým zaměřením, které jsou novou samostatnou součástí Sovětských ozbrojených sil. Raketové vojenské jednotky disponují nejrůznějšími typy balistických raket — obecných, mezikontinentálních i středního zásahu.

Nejstarší tradice divadla v Polsku zasahuje do středověku. Slyšeli jsme o scénách královských, o tom, jak si bohatá aristokracie krátila čas hrou na divadlo. Avšak teprve od roku 1765, když z rukou Stanisława Augusta se divadlo stalo instituci veřejnosti, povolanou k edukaci národa, začíná se historie národní scény a také scénického národního polského jazyka.

Budova Národního divadla na Marywilu, později nazývaná Teatrem Wielkým, si přivlastnila tradice vedoucích varšavských scén z uplynulých století a připravila tuto tradici změněné tvářnosti Varšavy, která se stávala moderním městem jehož obyvatelé se živě účastnili veřejného života.

Je dílem italského architekta Antonia Corazziho, který našel ve Varšavě široké pole pro rozvoj své mladé tvořivé sily. Kongresové království tehdy umožňovalo rozvoj nových forem, zasahující svými kořeny hluboko do údolí svobody a pokrokové, nezávislé polské ideje a také individualita často předbíhaly sna-

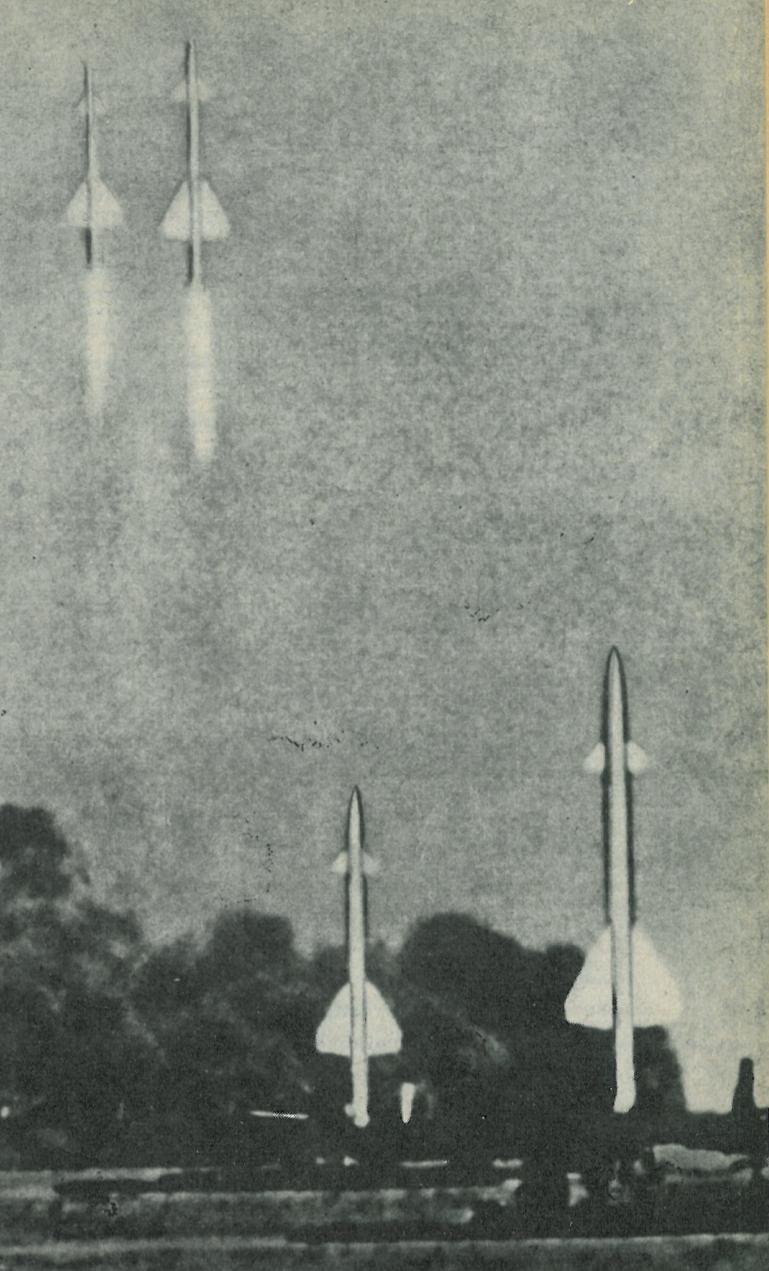
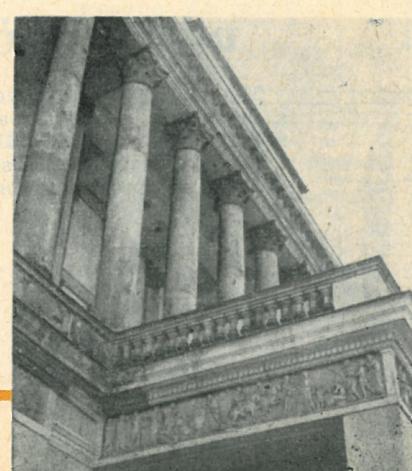
hy jiných uměleckých středisek tehdejší epochy.

Ačkoliv Corazzi byl vychován italskou školou, která si libovala ve strohém klasicismu, vžil se do atmosféry stanislavovské školy varšavské architektury neoklasické, vzrostlé z polské kultury. Corazzi dovedl vhodně použít architektonické ideje stanislavovské školy a současně dát svému dílu individuální sochařskou a architektonickou kompozici. Mezi více než 50 projekty Corazziego Teatr Wielki vystupuje do

popředí jako jedinečné dílo své doby nejenom ve Varšavě, ale v celém Polsku.

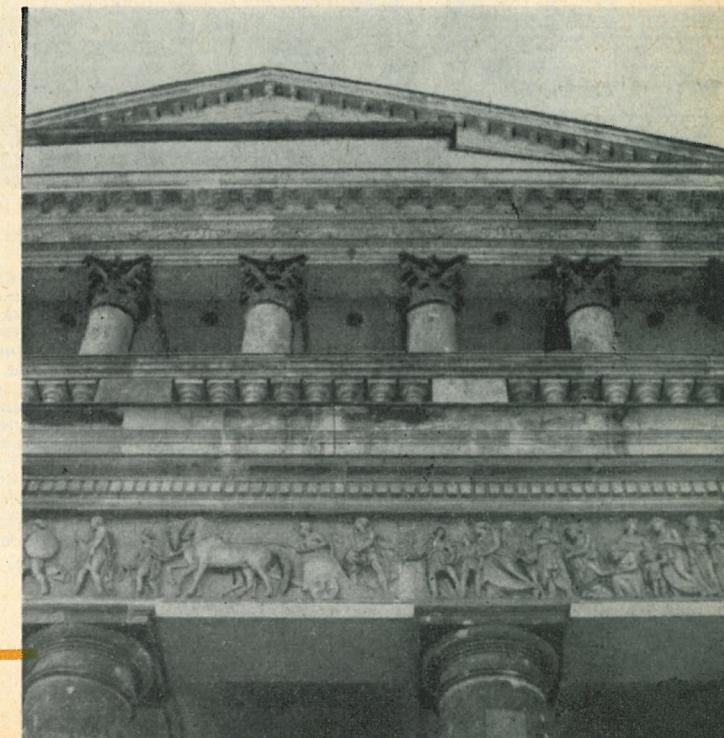
Nemnoho zůstalo z původní budovy Teatru Wielkého po poslední válce. Pouze průčelí, žalostně zmrzačené, vydřelo dramatická léta okupace. Archivní dokumenty, které se štastnou náhodou zachránily, umožnily dnešní, téměř věrnou rekonstrukci nejenom historie ale také zdiva tohoto divadla. S pietismem obnovené průčelí a rozšířený, nově postavený moderní interiér tohoto jednoho z nejmodernějších divadel světa, učinily z této jedinečné budovy národní památku kultury a umění.

Přesně na den 200. výročí národní scény v Polsku a 140. výročí položení základního kamene pod budovu Teatru Wielkého bude proveden v nové síni slavnostní koncert. Na druhý den Moniuszkova opera „Strašný dvůr“ zahájí činnost této naší největší operní scény. Slavnostní představení se účastní významní hosté z celého Polska a z ciziny a také nejširší publikum. Ten den bude velkým a slavným svátkem veškeré polské kultury.

Protiletecké raketé mohou se střelit každý druh zbraně vzdáleného útoku. Skupinový start těchto raket může způsobit současně zničení několika cílů.

Raketoví „bitženci“ — jedna z nejnovějších zbraní sovětských raketových vojsk. Jejich palebná síla převyšuje americký Pershing, v němž na Západě pokládali tak veliké naděje.

SVETLO

Posledne obyvateľia Lipnice Wielkiej na 26. výročie útoku hitlerovského Nemecka na Poľsko prežili významnú slávnosť. V ich bytoch po prvýkrát zažiarili elektrické žiarovky. Slávnostne zapojil prúd tajomník KP PZPR súdr. Stefan Gustek za prítomnosti predsedu PPRN Teofana Timofejczyka.

Elektrifikácia Oravy, napriek tomu, že pomaly, predsa pokračuje. Medzi predvolebnými návrhmi obyvateľia novotarského okresu často prihlasovali návrh urýchlenia elektrifikácie svojich dediniek. Časť z nich obdržala alebo obdržalo svetlo, iné v najbližších rokoch a ešte iné pre obmedzené finančné prostriedky budú zapojené do elektrickej siete len po roku 1970.

Posledné elektrické prúdy obdržala Zubrzyca Góra. Jednou z dediniek, ktorá netrpeľivo čaká svetlo je Piekielnik. K správnym argumentom obyvateľov Piekielnika je hodno dodat, že táto obec v porovnaní napr. s 18-kilometrovou Lipnicou je husto stavaná, že na trase Czarny Dunajec — Jablonka táto dedinka je jediným tmavým akcentom a pripomienie na linku vysokého napäťa, ktorá tu prebieha, malo by bolo dodatočným argumentom.

NOWA BIAŁA

9. októbra t.r. o 11 hodine 30 minútach vybuchol v Nowej Białej požiar. Obyvateľia dediny v tom čase boli v poli — vykopávali zemiaky. Naraz zbadali z dediny valiacu sa kopu dýmu. Všetko bežalo zachraňovať.

Požiar prepukol na nebezpečnom, husto zabudovanom mieste, medzi hospodárskymi budovami. Každý zachraňoval čo sa len da. Ľudia vyháňali z maštali dobytok a ošípané, vynášali z obytných domov nábytok a ostatné zariadenie, lebo požiar sa prudko šíril.

Zanedlho prišli hasiči z Nowej Białej a z iných obcí. Touto cestou obyvateľia našej dediny dákujú nášmu OSP a hasičom z iných obci za ich obetavú prácu, lebo keď začali hasiť vodu už sa ďalej požiar nešíril. Keby nebolo ich rýchleho zachraňovania z motorovými strieľkami, bolo by zhorelo oveľa viac.

No napriek tomu škody sú veľké. Zhoreli tri maštale spolu so senom, dátelinou a potravinami, ako aj jedna dreváreň. Príčina požiaru zatiaľ nie je známa.

FRANTIŠEK BEDNARČÍK

CHYŽNE

Bardzo się zdziwiłem kiedy przeczytałem notatkę z rubryki „Czytelnicy piszą” p.t. „Chyżne” w październikowym numerze „Życia”. Dom ludowy nie wygląda przecież tak bardzo źle, jak ktoś napisał. Zabaw prywatnych nikt w tym domu nie urządza, a jeśli chodzi o wyświetlanie filmów, to nie mogą być one wyświetlone na plastrze gdyż, jest to wbrew przepisom, natomiast na parterze mieści się sklep i straż pożarna.

Remont Domu Ludowego nie jest konieczny (według stwierdzenia władz miejscowych), ponieważ już w przeszłym roku w Chyżnem rozpoczęła się budowa remizy strażackiej, w której będzie sala kinowa i gdzie będzie można urządzać zabawy.

OMYLAK JOZEF

REDAKCJA: w sprawie poruszonej przez naszego Czytelnika otrzymaliśmy pismo z Prezydium PRN w Nowym Targu,

Oto treść pisma:

„W sprawie Domu Ludowego w Chyżnem, pow. Nowy Targ, Referat Kultury Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Nowym Targu informuje, że Gromadzka Rada Narodowa w Jabłonce przesłała do wiadomości tut. Referatowi Kultury pismo wyjaśniające w tej sprawie. Po sprawdzeniu wyjaśnien zawartych w pismie Prezydium G.R.N. w Jabłonce komunikujemy że są one zgodne z prawdą”.

Kierownik Referatu Kultury
ELŻBIETA KOWALSKA

JABŁONKA

V dňoch 15.-17. októbra t.r. na pozvanie Krakovského domu kultúry vystupoval v Krakove, Ošwiecimiu a v Jablonke — Súbor piesní ostravských učiteľiek a pevcecký súbor „Janáček“. V Jablonke obidva súbory úspešne vystupovali 15. októbra v sále Eudórovej domu. Diváci odmenili učinkujúcich vrelým potleskom a vysoko hodnotili umelecké prevedenie piesní obidvoch súborov.

Pri tejto priležitosti chceme vám napišť niekoľko slov o historii súboru učiteľiek.

Výrazom rýchleho kultúrneho rozvoja ostravskej oblasti bolo povolenie k životu celej rady súborov pre kultivovanie ľudovej umeleckej tvorivosti, o. i. aj Spevácke súbor ostravských učiteľiek. Bol založený roku 1955. Feminizácia učiteľského povolania bola jednou z príčin, ktoré určili, že novozaložený súbor bude ženský speváckym súborom. Dnes má súbor asi 47 stálych členiek. Pri kolíske vzniku súboru stal jeho umelecký vedúci a dirigent Alojz Tiahán a organizačnej práce sa podujal A. Onderka.

Dôležitým činiteľom v práci Spevácke súboru ostravských učiteľiek sú sústredenia počas prázdnin, ktoré vo veľkej miere rozhodujú o úrovni súboru. Sústredenia sú organizované na rôznych miestach v Československu.

Od svojho založenia súbor nadávajaz spoluprácu s inými súbormi ostravskej oblasti v tom aj so súborom Poľskej kultúrno-osvetovej spoločnosti v Československu. Jeden z prvých súborov s ktorým nadávajaz spoluprácu bol pevcecký súbor „Janáček“.

V priebehu 10 rokov od svojho založenia súbor vefakrát koncertoval pri rôznych priležitostach, politických, kultúrnych a verejných. Každý rok súbor vystupuje v Prahe. Československa tlač veľmi kladne hodnotí súbor.

K najlepším koncertom SSOU patrí koncert s priležitosťou dňa J. A. Komenského, ktorý si vypočuli významní pedagógovia z celého Československa v r. 1964.

Za mimoriadne umelecké výsledky svojej práce Súbor piesní ostravských učiteľiek obrázel pri priležitosti 17. výročia oslobodenia Ostravy v r. 1962 cenu mesta Ostravy. Od roku 1955 súbor pod vedením A. Tiahana často vystupuje v československom rozhlas.

T R H V

Lask — okresné mesto v lodskej vojvodstvi. Naši četníci je dobре znají, protože v tomto okrese se nachází Zełów, v němž bydlí česká národnostní menšina. Lask je město velmi rušné, ačkoliv v něm bydlí pouze několik tisíc obyvatel. Je to způsobeno především výnosným zemědělstvím a potravinářským průmyslem.

Tržní den je pro město Lask dnem výjimečným. Okolní obyvatelé, kupující i prodávající, plní ulice a přeplňují tržiště.

Není hrnek jako hrnek..

Kupte košíky, kupte...

VIAC MOČNIKA, VIAC KRMÍV

Za účelom preskúmania pôsobnosti nových druhov hnojív, boli prevádzane v rokoch 1960-1963 pokusy s močníkom ako aj kombinovanými mineralnými hnojivami na horských pasienkach.

Počas pokusov s močníkom bolo zistené, že množstvo 46 kg močníka (N/ha) pozdvihlo úrodu sena o 35% čiže 1 kg N + 90 kg sena. Hnojenie močníkom nezmenilo biologickú hodnotu porastu.

Vo výsledku týchto výskumov odporúča sa používanie močníka jedenkrát na jar, alebo po prvom kosení. Močník pôsobí počas celej vegetácie trávy, ako aj v nasledujúcom roku. Je vhodný najmä pre hnojenie nepristupných hor-ských pasienok.

Pri pokusoch s kombinovanými hnojivami pri hnojení horských lúk a pasienok (močník ako aj klasické minerálne hnojivo) najvyššiu úrodu získalo sa pri hnojení dusíkom vo forme amidovej v močníku.

Nás priemysel dodáva stále viac močníka, a nevysvetlitelné zábrany niektorých rolníkov brzdili jeho použitie. Preto je hodno poradiť sa agronómom a siahnuť po tejto forme hnojenia horských pasienok. Budú obojstranne zisky.

D.P.

REDAKCIA ČASOPISU „ŽIVOT“

My, žiačky zo Zubrzyce Dolnej obrátili sme sa na Vás s prosbou o pomoc, lebo sme nemohli dostať školské vysvedčenia o skončení VII. tr. Teraz už máme vysvedčenia a preto Vám za pomoc srdečne d'akujeme.

So srdečným pozdravom žiaci zo Zubrzyce Dolnej

Konik Małgorzata
Bjaloň Małgorzata
Korek Wilma
Janiak Andrzej

OD REDAKCJI:

OD REDAKCJI:

Z zadovoleniem povitaliśmy list — zamieszczony obok — zawiadamiający, że w wyniku naszej interwencji świadomy uczeń z Zubrzyce Dolnej zostały dostarczone. Ale pytamy dlaczego uczniowie musieli czekać na nie prawie półtora roku, dlaczego wykazano aż taką bezdusność, dlaczego... Pytanie, można by mnożyć. Dlatego nie sądzimy, że można te sprawę uznać za ostatecznie załatwioną po przesłaniu dzieciom świadectwa. Przypominamy co pisaliśmy w sierpieniu numerze naszego czasopisma na ten temat, pod adresem władz szkolnych: „Sądzimy, że w wyniku naszej interwencji nie tylko dzieci otrzymają należne

świadczenie, ale winni owego zaniedbania zostaną ukarani. Nie można bowiem dopuścić do takiej sytuacji, w wyniku której w roku ubiegłym dzieci nie mogły się dostać do szkoły zawodowej Kombinatu Skórzanej w Nowym Targu, bo nie miały świadectwa”. Ponadto pismem z dnia 7 września br., zwróciliśmy się z tym samym zagadnieniem do Kuratorium w Krakowie. Zadna z tych instytucji nie wyjaśniła dotąd tego przedziwnego zjawiska — pierwszego chyba w naszym kraju — że uczeń po ukończeniu szkoły nie otrzymuje świadectwa. Jeszcze wiec raz sumujemy pod adresem krakowskich władz oświatowych wszystkie nasze „dlaczego” i oczekujemy odpowiedzi, na którą razem z nami czekają wszyscy nasi czytelnicy.

ŁASKU

té. Zboží je spousta, obzvláště nás zaujalo množství výrobků řemeslnických. Košíky, provazy, postroje, hrnce, pracovní boty a mnoho, mnoho jiných věcí láká zemědělce k stánkům. Tato místní výroba nepochyběně nahrazuje nedostatky pověšeného obchodu. A právě tato skutečnost, totiž udržení řemesla a vytvoření vhodných podmínek pro jeho rozvoj, je zásluhou Národního výboru v Łasku i zasluguje si plného uznání.

Paničko, ty vám sluší, jak by ulil.

„Umělecké“ výrobky tohoto druhu nemůžeme doporučit.

WKRÓTCE NOWA REMIZA

W odpowiedzi na naszą notatkę w numerze 10 „Żivota” na stronie 8, w której zwracaliśmy uwagę na trudny dostęp do syren alarmowej w Chyżnym i niebezpieczne następstwa jakie może to mieć na wypadek pożaru, otrzymaliśmy następujący list z Powiatowej Komendy Straży Pożarnych w Nowym Targu.

„Działania wojenne jakie miały miejsce na terenie Chyżnego, zniszczyły między innymi budynki remizy Ochotniczej Straży Pożarnej jak również zniszczony został sprzęt strażacki.

W wyniku troski o bezpieczeństwo przeciwpożarowe, wsi Chyżne w pierwszym rzędzie przydzielono sprzęt motorowy z wyposażeniem, umieszczać go w prowizorycznym pomieszczeniu zastępczym, jak również wybudować z kredytów państwa dwóch dźwigni na potoku dla spłietania wody dla celów przeciwpożarowych.

Te czynności były konieczne do wykonania w pierwszym rzędzie dla zabezpieczenia przeciwpożarowego wsi.

Zakupiona syrena ręczna umieszczona została w bezpośrednim sąsiedztwie prowizorycznego pomieszczenia na sprzęt i dostęp do niej w obecnej chwili nie może być inaczej rozwiązany do czasu założenia syreny elektrycznej.

W obecnej chwili zostały przeprowadzone wszelkie prace przygotowawcze, związane z budową nowej remizy OSP; przeprowadzono lokalizację, przygotowano częściowo materiał do budowy, obecnie przygotowuje się dokumentację budowy.

Rozpoczęcie budowy remizy przewidziane jest na rok 1966 i po wykończeniu remizy zostanie umieszczona syrena elektryczna na budynku nowo wybudowanej remizy.

Umieszczenie obecnie malej syreny ręcznej na zewnątrz budynku jest niemożliwe z uwagi na możliwość jej kradzieży lub uszkodzenia przez osoby postronne i rozwiązanie obecne jest jedynie, a odzyskanie kierownika sklepu — mieszkańców wsi Chyżne nie natrafią na specjalne trudności.

Jako pomocnicza istnieje syrena elektryczna w Jablonce, która swym zasięgiem głośna obejmuje całą miejscowości Chyżne.

W obecnej chwili to rozwiązanie jest najlepsze na okres przejściowy z dotychczas praktykowanym.

POW. KOMENDANT STRAŻY POŻARNYCH
GAŁEK STANISŁAW
mjr. poż.

ARTYKUŁÓW ŻELAZNYCH CIĄGLE ZA MAŁO

W odpowiedzi na list naszych Czytelników z Jablonki zamieszczony w październikowym numerze „Żivota” dotyczący ziego zaopatrzenia sklepów w niektóre artykuły otrzymaliśmy następujące wyjaśnienie z Gminnej Sp.-ni „Samopomoc Chiopska” w Jablonce:

„Braki artykułów żelaznych w wiejskich sklepach, takich jak wiadra, podkowy oraz gwoździe występują w dalszym ciągu z

ZO ŽIVOTA ČSKS

Z PORADY V KP PZPR V NOVOM TARGU

Dňa 5. októbra t.r. konala sa v Novom Targu schôdza, ktorej sa zúčastnili: I. tajomník KP PZPR súdr. A. Potoczek, predseda PPRN súdr. T. Timofiejczyk ako aj členovia Československej kultúrnej spoločnosti: Ján Magiera, Augustín Bryja, Jozef Bryja, Pavol Hlaváč a Jakub Lojek zo Spiša, Ján Kovalík, Ignác Nižník a Štefan Wacławík z Oravy ako aj predseda UV ČSKS Ján Molitoris a tajomník UV Bronislav Knapčík.

Schôdza bola zvolaná okresnými činitelmi a jej účelom bolo spoločné prediskutovanie ďalšieho programu práce, ktorý po schválení bol by ihneď realizovaný i za účelom predloženia z jednej strany okresom a z druhej Spoločnosťou, svojich požiadaviek, tažkostí a záujmov.

Nakoľko materiál predložený na schôdzu bol veľmi obšírný neboľo praktický možné na mieste ho spracovať a preto bola povolená 10 členná komisia (v tom 4 osoby z okresu ss. Konopka, Jedrocha, Žmuda a Marzec), ktorá má predložený materiál spracovať k obojsmernej spokojnosti do spoločného programu práce a pre-

dložiť ho k schváleniu. Po schválení okresnými orgánmi a Spoločnosťou bude tento pracovný plán pre všetkých právomocný, a za jeho realizáciu bude zodpovedať nielen Spoločnosť ale aj okresné a miestne úrady.

Okresný činitelia v svojich prejavoch oboznámlí predstaviteľov Spoločnosti s realizáciou ďalšej aktivizácie Spiša a Oravy zo zorného uhla občanov dvoch národností obývajúcich okres. Problemy boli zhruňaté v bodoch:

- hospodárske problémy a ich rešenie,
- spolupráca MS s prostredím a zapájanie sa do realizácie úloh dediny,
- kultúrna činnosť, jej podrobnej analýza, eliminovanie dvojsmernosti práce,
- upevnenie vzťahov medzi občanmi obidvoch národností,

SPIS A ORAVA

Dňa 26. septembra t.r. konala sa v Lapszoch Wyżnych schôdza Obvodného výboru Československej kultúrnej spoločnosti na Spiši.

Schôdza sa zúčastnil: predseda Ustredného výboru ČSKS Ján Molitoris, tajomník UV ČSKS Bronislav Knapčík, predseda Obv. výb. ČSKS na Spiši Ján Magiera ako aj predsedovia a tajomníci miestnych skupín. Na schôdzi sa riešili dve základné otázky:

1. Účasť Obv. výb. na Spiši v národnostnom seminári.

2. Získavanie predplatiteľov „Života“ na rok 1966.

Schôdza s takým istým programom konala sa 10. októbra v Jablonke na Orave.

Predstaviteľ UV oboznámlí prítomných s úlohou a cieľom seminára, ktorý je rok ročne organizovaný Ministerstvom kultury a umenia. Toho ročník jubilejný 10 seminár bude sa koná v Novom Targu — Spiš a Orava budú hostiť účastníkov tohto seminára.

U参tenci schôdze uvedomujú si, že budu preto hned na začiatku nového kultúrneho obdobia viac práce, ale sú hrdí, že vobla Ministerstva kultury a umenia usporiadanie seminára padá práve na Nowy Targ.

Seminár bude sa koná v dňoch 25.—26. novembra. Aktivisti Spoločnosti súblíži, že urobia všetko, aby pripravili prijatie účastníkov seminára na takej úrovni, aby hostia kladne zhodnotili prácu Spoločnosti.

Czytelnicy nasi ze Spisza i Oravy zapytывают, czy przewiduje się i jeśli tak to w jakim terminie, uruchomienie dodatkowych kursów PKS na trasach:

Nowy Targ — Trybsz — Niedzica

Nowy Targ — Piekielnik

Odpowiedź na to pytanie nadaje nam Dyr. Oddziału PKS w Nowym Targu — Mikołaj Palczykiewicz. Dziękujemy. A oto treść odpowiedzi!

1) Na linii Nowy Targ — Trybsz — Niedzica istnieje obecnie jedna para kursów. Do Nowego Targu dowozi się pasażerów na godz. 6.50, odjazd z Nowego Targu jest o godz. 17.10. Zwiększenie ilości kursów, przynajmniej do Trybsza planujemy po zakończeniu przebudowy drogi. Obecny stan nawierzchni kwalifikuje właściwie kursy do zawieszenia, jednakże

uwagi na otrzymywane małe ilości z hurtu. Proporcjonalnie przydzieli te są rozdzielane na poszczególne sklepy w gromadach, w których prowadzi działalność GS. Jednak duży popyt wpływa na natychmiastową ich sprzedaż. Z naszej strony staramy się w oparciu o zapotrzebowanie terenu składać zamówienia na dość duże ilości tych artykułów, jednak z przyczyn wyżej opisanych nie otrzymujemy pełnego pokrycia naszych zamówień.

W wystąpieniu swym sołtys z Jablonki przeszedził twierdząc, że te artykuły zainteresowani kupują po stronie Czechosłowackiej i to częściowo ratuje sytuację. Choć się sa małe tych artykułów przydział, to w drobnich ilościach każdy może je nabyć, a także podkowiakiem.

Nieprawda jest również, że w sklepach naszych brak jest miotków, kłoków, lub linki stalowej. Brak blachy oczynk. Faktycznie występuje lecz jest to toward reklamowany i przydzielany w małych ilościach a sprzedawany dokonawana jest w oparciu o zlecenia GRN.

Co do niemożliwości zakupienia maszyn rolniczych, takich jak kośarki, kopaczki czy beczkowoz w GS w Jablonce to wyjaśniamy, że sprzedaż tych maszyn prowadzi Pawilon Maszyn i Narzędzi Rolniczych w Nowym Targu a nie Spółdzielnia.

Skarga dotycząca braku sit do czyszczenia ziarna drobnego w

— záležitosť občianskej výchovy, — rôzne záležitosti ako: dvojjazyčné nápis, školstvo, prednášky a pod.

O živote národnostnej menšiny žijúcej na území Spiša a Oravy, o tažkostach a problémoch aktívnu Spoločnosti v spolupráci s okresom vravili: kr. kr. Nižník, Wacławík, Augustyn a Jozef Bryja, Knapčík.

Predstaviteľia okresu snažili sa na niektoré otázky dat hned odpoveď avšak zdôrazňovali, že vďaka tažkosti pre jednu a druhú stranu spôsobuje slabý každodenný styk medzi Spoločnosťou a okresnými orgánmi, čo následkom boli nedorozumenia a prehliadanie niektorých

Sú však predpoklady, že po schválení spoločného programu práce, ktorého výsledkom bude spoločná zodpovednosť za realizáciu vytýčených úloh týto spolupráca bude prinášať dobre výsledky a úspechy pre občanov obidvoch národností, pre blano nasej ľudovodemokratickej vlasti.

B. K.

Na schôdzi v Jablonke riešila sa tiež otázka práce s premietacím aparátom. Po vyskúšaní tohto Obv. výbor rozhodol sa touto prácou poveriť Karola Mastelu zo Zubrzycy Dolnej. Dalej bola predovaná záležitosť kultúrneho inštruktoru pre Oravu, nakoľko do terajšej inštruktora — učiteľa Ondice požiadal o uvoľnenie. Prácu kultúrneho inštruktora prijal profesor Ignác Nižník.

Posledným bodom schôdze v Jablonke bola zpráva revíznej komisi, ktorú prednesol kr. Ondica, za 1965 r. Zo zprávy vysvetlila, že výdavky neboli realizované plne so spracovaným rozpočtom, ale bolo prihliadané k potrebám vyplývajúcim z práce tejto ktorej MS. MS v Chyžnom bola vyznamenaná ako najaktívnejšia na Orave. Nielenže prácou predstihuje ostatné MS, ale aj jej vplyvy na členské príspevky prekračujú plán o 100%. Vlastné príjmy Oravy do dňa schôdze prekročené o viac ako 50%.

Skôda, že schôdze sa nezúčastnili predsedovia MS: Jurgowa, Lipnice Wielkiej, Oravky, Podwilka, Podszarna a Podszkla. Malí predsa príležitosť vypočúť si veľa dôležitých a závažných zpráv, prednesenia svojich tažkostí a napĺňania kultúrnej práce na najbližšie obdobie.

BRONISLAV KNAPČÍK

Jablonka — Nowy Targ przez Piekielnik. Odjazd rano z Piekielnika godz. 8.10. po południu z Nowego Targu 12.50. Kursy te zapewniają w całości potrzeby przewozowe pasażerów zatrzymujących się do Nowego Targu w różnych sprawach prywatnych i urzędowych. Nadmieniamy, że dojazd do pracy był ciągle wykonywany zgodnie z zapotrzebowaniem. Zaden wniosek o przyznanie biletu miesięcznego do jazdy do pracy lub szkoły nie był załatwiony odmownie.

Dziękujemy za przesiane poważowanie iłączymy wyrazy pożegnania.

**Dyrektor
Oddziału PKS Nowy Targ
MIKOŁAJ PALCZYKIEWICZ**

UPT W NOWYM TARGU WYJAŚNIA

W związku z licznymi pytaniem naszych Czytelników na temat perspektywy uruchomienia całodobowego połączenia telefonicznego z Jablonką Orawską, co było jednym z postulatów przedwyborczych ludności, odpowiadając w tej sprawie nadesiadł do Redakcji Obwodowej Urzędu Pocztowo-Telekomunikacyjnego w Nowym Targu. Oto jego treść:

„W myśl decyzji Dyrekcji Okręgowej Poczty i Telekom. Nr E 631 z dnia 23.8.1965 r. uprzejmie zawiadamia się, że wprowadzenie całodobowej służby telekom. w Upt. Jablonka jeszcze w następnym roku nie będzie możliwe.

W myśl postanowień Regulaminu służby ruchu telefonów miejscowości TF 4 § 17 podstawa do zaprowadzenia służby całodobowej we wzmocnionej liczbie abonentów telefonicznych. Oprócz wymaganej liczby abonentów telefonicznych, przy rozpatrywaniu wniosków o rozszerzenie służby telefonicznej brana jest również pod uwagę możliwość wzrostu wpływów co najmniej do wysokości wydatków związanych z rozszerzeniem służby.

Z uwagi, że Upt. Jablonka nie posiada jeszcze tych warunków, poszerzenie służby na całodobowe nie jest możliwe”.

A. KODURA

SVETER - PULÓVER - PANČUCHY

Blížia sa dlhé zimné večery, preto vám dnes radíme, aby ste ich využili na upletenie pre deti vlnených svetrikov, vestičiek a pre seba vlnených pančuch. Sú to najpraktickejšie veci do školy a na návštevy, ktoré chlapci radí nosia ku krátkym alebo dlhým nohaviciam a dievčatá k skladaným tmavohnedým sukničkám. Nové vlnené pančuchy nielen dievčatá, ale aj my radí oblečieme.

Uverejnené pleteniny sú univerzalného charakteru, môžu ich nosiť chlapci aj dievčatá. Pletieme ich najjednoduchším pančuchovým stehom: jeden riadok hladký jeden obrátený ako aj lemovanie 1 očko hladké, jedno obrátené.

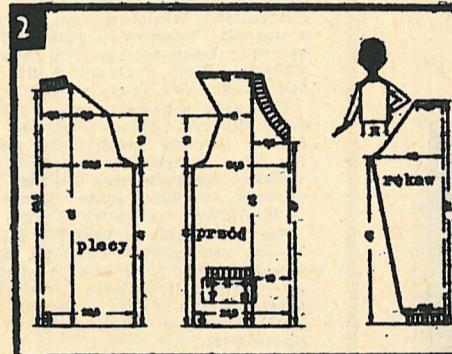
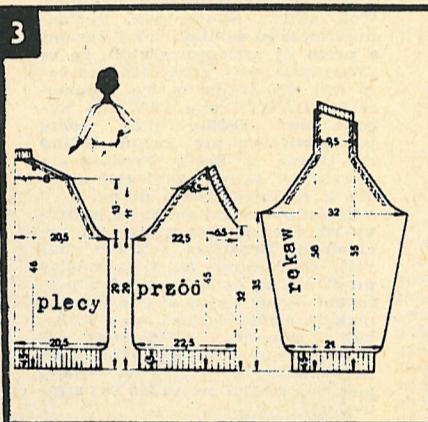
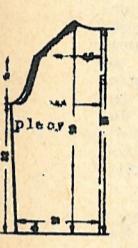
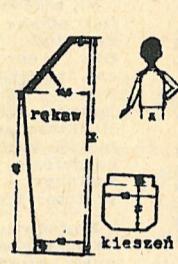
Najskôr robíme si strih z papiera prirodenej veľkosti podľa obrázku alebo podľa individuálnych rozmerov dielata, pre ktoré pletieme, skúšame každú časť pleteniny, aby sme zistili kde treba pridávať alebo uberať očká.

Vestička č. 1 pre 12 ročné diefa. Pančuchový steh.

Pulóver č. 2 je pre 12-ročného chlapca. Pančuchový steh, rukou stranou navrch.

Pulóver č. 3 je pre 9-ročné diefa. Pančuchový steh.

Svetrik č. 4 je tiež pletený pančuchovým stehom a môže byť vzorom, ako predložovať svetriky pásom inej vlny.

MÓDNE VLNENÉ PANČUCHY

Pančuchy robíme z tenkej mocnej vlny na ihliciach č. 2 1/2, horný okraj na č. 2.

Ažúrová vzorka: I. rad x 2 očká obratene, 1 očko stiahnut bez pletenia z ľavej ihlice na pravú, 1 očko hladko, ktoré pretiahneme cez predchádzajúce očko (ako pri zakončovaní), 1 očko nahodit, 3 očká hladko, 1 očko nahodit, 2 očká spliesť spolu hladko x všetko medzi križkami opakovat, ukončiac rad 2 očkami obratene.

II. rad a všetky parne rady: 2 očká hladko x 7 očiek obratene, 2 očká hladko x opakovat.

III. rad x 2 očká obratene, 2 očká hladko, 1 očko nahodit, 1 očko stiahnut, 2 očká spliesť spolu hladko, pretiahnuf cez predchádzajúce, 1 očko nahodit, 2 očká hladko x opakovat všetko medzi križkami, ukončiac rad 2 očkami obratene.

IV. rad ako druhý. Všetky štyri rady opakovat.

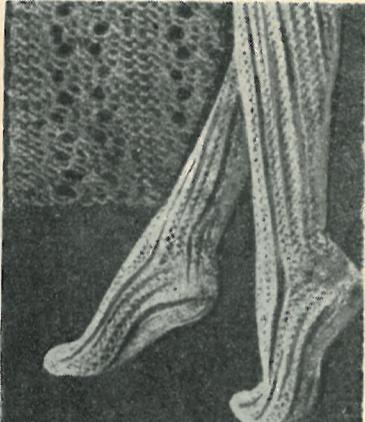
Výpočet je udaný na vlnu, z ktoréj 10 očiek a 20 radov tvorí 5 cm².

Opis práce: Horný okraj pančuchy začiname na ihliciach č. 2 patentným vzorom 1 očko hladko, 1 obratene. Pletieme 10 cm. Ihlice vymenime za č.

2 1/2 a začíname ažúrovú vzorku. Na každom kraji v každom šiestom ráde uberáme 9-krát po 1 očku, ďalej po 2 cm 2-krát po 1 očku. Vo výške 42 cm uberáme po 2 cm 2-krát po 1 očku a v každom štvrtom rade 12-krát po 1 očku. Vo výške 64 cm pričáme v každom šestom rade 4-krát po 1 očku. Vo výške 70 cm 31 očiek v strede navlečieme na spínací špenátik a zo 14 očiek na každom boku upletieme 2 polovice päty. Obidve časti robíme hladkým vzorom, t.j. 1 rad hladko, 1 obratene. 20 radov pletieme rovno, potom na zaokruhlenie päty od pravého kraja (pravá strana práce) robíme: 2 oč. hladko, 2 oč. spolu, obráťame pletenie na ľavú stranu a robíme 3 oč. obratene, otočíme pletenie: 3 oč. hladko, 2 oč. spolu, otočíme: 4 oč. obratene, otočíme pletenie: 4 oč. hladko, 2 oč. spolu, päť pletieme tak dlho, až na ihlici ostane 8 očiek. Pletieme druhú polovicu päty takým istým spôsobom. Naberieme potom 15 oč. na vnútornom kraji päty, pripojíme 31 očiek stredných, pričom prvé a posledné očko z nich označíme nitkou, naberieme na druhej časti päty 15 očiek a pletieme ďalej tak, že 8 krajných očiek pletieme hladko, t.j. 1 rad hladko, 1 obratene, a stredných 61 očiek robíme ažúrovú vzorkou, ktorú začíname 2 očkami obrátenými. Vzorku zachováme neporušenú tak, že uberáme v každom druhom rade 7-krát po 1 očku napravo od prvého a naľavo od druhého očka označeného nitkou. Keď nám na ihlici ostane 63 očiek, pletieme rovno bez uberania, až dĺžka chodila je 20 cm. Teraz všetky očká robíme hladko okrem

obrátených, ktoré takto pletieme až do konca. Po obidvoch krajoch dvoch pásov z obrátených očiek, tvoriačich boky chodidla, uberáme v každom druhom riadku 7-krát po 1 očku a v každom rade 5-krát po 1 očku. Zostávajúce očká zakončíme odrazu. Sev pančuchy zošívame po ľavej strane.

MALÝ ŽIVOT

MALÝ ŽIVOT

MALÝ ŽIVOT

MALÝ ŽIVOT

MALÝ ŽIVOT

MALÝ ŽIVOT

ZRKADIELKO, POVEDZ...

Čarovný nástroj z rozprávky vám nepomôže. Ale ak sa chceste niečo dozvedieť o sebe, povedzme o svojom vzťahu ku kolektívu, malý test vám azúl urobí dobrú službu. Najprv však treba úprimne zodpovedať niekoľko otázok:

1. Máte zmysel pre humor?
2. Dôverujete priateľom a ste k nim úprimní?

3. Máte mnoho priateľov?

4. Viete baviť svojich hostí nenutene, aj keď sú malo známi medzi nimi?

5. Považujete presnosť za svoju povahovú čtu? Radi robíte poriadok?

6. Je vám nepríjemné, ak niekto presedí celú hodinu v spoločnosti bez toho, že by povedal slovo?

7. Pociťujete nevôľu, keď niekto použije výrazy alebo rozpráva historky, ktoré "šokujú" ľudí?

8. Odsudzujete tých, ktorí sa vysmejajú mienke druhých?

9. Vyhýbate sa prísnemu, suchárskemu štýlu v obliekaní?

10. Ochotne požičiaťte svoje plniace pero iným?

Vyzývate si teraz ceružkou odpovede, ktoré ste zodpovedali kladne a spočítajte, kolko ráz vám vychádza „áno“.

8 a viac kladných odpovedí svedčí, že sa ľudom vo svojom okoli páčite. Máte družnú povahu, porozumenie, takt, ak treba, priateľom radi pomôžete.

5-7 kladných odpovedí: ste seriózny, zdvorilý voči ľudom, ale trošku rezervovaný. Skúste byť srdečnejší — ľudia vám to cpliatia dôverou.

4 a menej kladných odpovedí: nie je vylúčené, že ľudia o vás hovoria: „Aký je to tažko znesiteľný človek!.. Ste málo pristupný, nemáte porozumenie pre výtvory, často kritizujete spôsoby iných a chcete, aby sa ľudia správali podľa vášho komanda. Máte menej priateľov a viac protivníkov, ako je to zdravé.

P.S. Za prípadné chyby zrkadielka neručíme.

V NIEKOLKÝCH RIADKOV

Iba v troch štátach sveta — na Cejlone, v Kambodži a Guatemale — vykazuje štatistika, že muži majú dlhší priemerný vek ako ženy.

Najtažšia žena na svete — je 32-ročná Brazíľčanka pani Inocencia de Lira. Váži 220 kg a má veľmi dobrý appetít.

... najhoršia školská trieda na svete je vo francúzskom meste Perpignane? V tejto triede tamojšieho gymnázia bolo 24 žiakov, ale iba jeden jediný prešiel do druhej triedy...

... pred vstupom do kabíny „Gemini-4“ americkí kozmonauti McDivitt a White museli podstúpiť aj colnú kontrolu? Kozmonauti si totiž nesmú brať ani kúsok stravy „na prilepšenie“, ani viac ako niekoľko dolárov.

... päť kruhov nie je symbolom iba olympijských hier? Rovnaký symbol si totiž zvolil aj nový klub rozvedených žien, ktorý nedávno vznikol v Hollywoode. Podmienky prijatia za členku tohto klubu sú prísné: uchádzačka musí byť najmenej pätkrát rozvedená.

... si možno dat skrátiť okrem nohavic, skúni a pod. aj nohy? Angličanka Anna Rowstonová sa podrobila tejto operácii prednádavnom. Pred operáciou merala tato devätnásťročná Angličanka 198 cm, po operácii iba 180...

Naša motoinformácia:

Takýto je najnovší západonemecký návrh vozidla pre zvislé parkovanie...

Najväčším zvieracom prehistorickej čias bol jašter diplodok, ktorý žil v Severnej Amerike asi pred 150 miliónmi rokmi. Toto zvieracie patrilo k čeradu dinozaurov viedlo pribrežný život, živilo sa rastlinami, malo 27 metrov.

dlžky a važilo asi 40 ton. Najväčším lietajúcim jašterom bol pteranodon, mal krídla ktorých rozpäťie dosahovalo 8 metrov. Žil pred asi 60 miliónmi rokmi, živil sa rybami.

ZVIERATÁ OKOLO NÁS

Najmenším psom na svete je Chihuahua (čítať čívava). Je pôvodom z Mexika a vznikol krížením slávnych, dnes už veľmi zriedkavých „holých psov“ (ktoré poznal už Kolumbus) s inou prekolumbusovskou rasou amerických psov „techichi“. Chihuahua ľahko sa mestí do dlane (fot. č. 2). Maličký psíček je hnedý, niekedy šedý alebo flakatý, dosahuje výšku 10 až 15 centimetrov a niektoré väčšia nie celé pol kilograma. Tento pes je nemý. V obchodoch ho streňnete veľmi zriaďkavo a plati sa za ne obrovské kvóty.

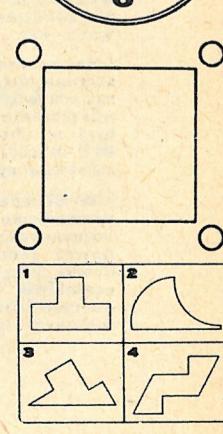
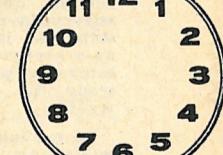
TRI ORIEŠKY PRE KAZDÉHO

Tento ciferník treba rozdeliť na tri časti tak, aby v každej časti boli štyri číslice; súčet týchto štyroch čísel musí byť vo všetkých časťach rovnaký.

Predstavte si, že tento štvorec je rybník a štyri krúžky pri rohoch sú stromy. Ako možno tento rybník zdvojnásobiť bez toho, že by sa stromy ocitli vo vode?

Každý z týchto štyroch obrazcov treba jedinou čiarou rozdeliť tak, aby obe časti obrazca sa dali spojiť do štvorca.

Rozlúštenie posielajte na adresu redakcie do 20.11. t.r.

KALENDÁR

SLNCA

Východ	Západ
1. novembra 6. hod. 31. min.	16. hod. 07. min.
15. novembra 6. hod. 56. min.	15. hod. 44. min.

MESIACA

1. novembra 13. hod. 59. min.	22. hod. 03. min.
15. novembra 21. hod. 48. min.	13. hod. 14. min.

Nový mesiac 1 novembra
Prvá štvrt 9. novembra
Plný mesiac 16. novembra
Posledná štvrt 23. novembra

P	W	S	C	P	S	N
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

PRISLOVIA

Dážď v polovici novembra predpovedá tuhý mráz v polovici januára.

Martin na vode — Vianoce na lade.

Podľa toho aký je tretí deň — taký istý je aj marec.

Ak na Martína voda je pokrytá ľadom a húmá biele pršia — bude zima stála.

Hrmavica v novembri znamená bohatý rok.

Mnoho rapavých guliek na dube o Martíne, znamená, že pride skoro zima.

HUMOR

NA OSOBE NEZALEŽI

Istý mladý muž telefonuje svojej milovanej:

"Počuj drahá, zvýšili mi plat, mám vedúcu funkciu, včera som si kúpil auto a dnes sa sťahujem do nového bytu. Chceš sa stat mojom ženou?"

"Chcem," povedala mladá dáma rozhodne. "A kto je pri telefóne?"

KONKURENCIA

Istá známa mäsiarska firma v Londýne okrášila svoju výkladnú skriňu týmto nápisom: „Naše parky posielame anglickej kráľovnej".

Konkurent na druhej strane chodníka vyzložil v ten istý deň do výkladu túto tabuľu: „Boh ochraňuj kráľovnú!"

POZNÁ SVOJ TOVAR

„Nevideli ste náhodou môjho muža?" pyta sa mladá žena policajta na rohu námestia. „Mala som sa tu s ním stretnúť pred dvoma hodinami..."

„Aké má zviashné znamenie alebo podľa čoho som si ho mohol všimnúť?" sputuje sa ochranca zákona.

„Bol asi červený od hnevu," znie odpoved.

PRIČINA

Zhvárajú sa dve priateľky na ulici:
„Vysvetli mi, prosím ťa," vravi jedna z nich, „ako je to možné, že ti manžel dáva torko peňazí?"

„To je celkom jednoduché. Ked' nemám peňazí, pohrozím mužovi, že odídem k rodičom, a on mi zaraz dá na cestu..."

AJ TAK SA DÁ

„Nedávno mi Alojz povedal, že vyzeram ako Mona Líza. Povedz mi, prosím ťa, kto je to?"

„To je veľmi starý obraz!"

„Prosím, aby ste sa jasne vysvetlili: Milujete ma len, alebo sa chcete so mnou aj zeleniť?"

RADY • PORADY • RADY • PORADY • RADY

NIEKTÓRE ZASADY PRAWA CYWILNEGO W DZIEDZINIE OBOWIĄZKU ODSZKODOWANIA

(część II)

PRAWNICKI

Osoba, ktorá z jakichkolvek powodów znajduje się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli nie jest odpowiedzialna cywilnie za szkodę w tym stanie wyorzadzoną (np. osoba chorą psychicznie). Kto jednak uległ zakłóceniu czynności psychicznej wskutek użycia napojów odurzających albo podobnych środków, ten obowiązany jest do naprawienia szkody, chyba że stan zakłócenia został wywołany bez jego winy. Np. od-

powiada za szkody wyorzadzone osoba znajdująca się w stanie opilstwa, natomiast nie będzie odpowiadająca osoba, która doprowadzono do stanu zakłócenia czynności psychicznej przez wsypanie jej środków odurzających do kawy.

Nie ponosi odpowiedzialności za wyorzadzoną szkodę małolatni, który nie ukończył lat trzynastu.

Natomiast za osoby, którym winy przypisać nie można (zatrudnionego, małolatnego, niepełnosprawnego) nie może zostać obciążony obowiązkiem odszkodowania sam sprawca jeśli z porównania jego stanu mają-

kłocenia czynności psychicznej) odpowiada ten kto z mocy ustawy lub umowy zobowiązany jest do nadzoru nad tymi osobami (a więc np. rodzice lub opiekunowie prawni, albo zakład psychiatryczny w stosunku do osób oddanych z mocy umowy jego pieczęi). Osoby odpowiedzialne za tytuł nadzoru mogą zwolnić się jednak od odpowiedzialności jeśli uczyniły zadość obowiązkowi nadzoru albo gdy szkoda powstała także przy staranieniu wykonywaniu nadzoru.

Jeżeli jednak nie jest odpowiedzialny za szkodę a także nie można uzyskać odszkodowania od osób obowiązanych do nadzoru — może zostać obciążony obowiązkiem odszkodowania sam sprawca jeśli z porównania jego stanu mają-

kłocenia czynności psychicznej) kowego i stanu majątkowego poszkodowanego wynika, że wymagają tego zasady współżycia społecznego. Za szkody wyorzadzone przez zwierzę odpowiada ten kto je chowa albo się nim posługuje (nawet gdy zwierzę zabijało się lub uciekło). Za szkody wyorzadzone wyrzuceniem, wylaniem lub spadnięciem jakiegokolwiek przedmiotu z poniemieckiego, odpowiadalny jest ten kto pomieszczenie zajmuje z wyjątkiem, gdy szkoda nastąpiła wskutek silny wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą zajmujący pomieszczenie nie ponosi odpowiedzialności i której działania nie mógł zapobiec.

Mec. WITOLD FERFET

SZELESTNICA

Szelestnica jest ostra, nie przenosząca się z jednego zwierzenia na drugie zakaźną chorobą bydla i owiec. Nazwa jej pochodzi stąd, że w przebiegu choroby powstają w niemiasach trzeszczące przy ucisku obrzemiennia. Szelestnica jest choroba ścisłe związana z obecnością zarazek w glebie, w związku z czym występującej jej ogranicza się do pewnych miejscowości. Schorzenie to występuje najczęściej w okolicach górskich, w dolinach o mulistych i bagnistych łachach. Zakażenie u bydla występuje zwykle przez przyjęcie karmy lub wody do picia, zanieczyszczonych grudkami ziemi z bakteriami. W przeciwieństwie do bydła, u owiec szelestnica jest w większości przypadków schorzeniem przypadającym: bakterie wraz z ziemią przedostają się do mniejszych przez skałeczenie powstające przy strzyżeniu, ugryzieniu,

kastracji itp. Często do wywołania choroby wystarcza np. rozzerwanie skóry i mięśni, lub wylewy krwiowe powstające przy uderzeniu zwierzęcia kijem, rogiem itp. Okres wylegania choroby wynosi zwykle 1 — 6 dni. U bydła choroba występuje nagle, gorączka rośnie szybko i występuje kulawizna. Wkrótce powstaje obrzemiennia, przeważnie w miejscach gdzie jest dużo mięśni, a wiec na udach, zadzie, łopatkach. Obrzęki te są bardzo wyraźne, najpierw gorące i bolesne, przechodzące w zimne i niebolesne. Skóra nad obrzemienniem robi się sucha, sztywna, prawie czarna. Przy ucisku obrzemiennia słychać charakterystyczne trzeszczanie. W międzyczasie rozwija się silna duszność i dochodzi do śmierci. U owiec obrzemiennia powstają w okolicy ran, owce chodzą sztywno, utykają a następnie obrzęki pojawiają się w różnych częściach ciała. Choroba zarowana u bydła jak i u owiec kończy się prawie zawsze śmiertelnie. Śmierć następuje w ciągu 24-60 godzin wyjątkowo już po 8 — 12 godz. lub dopiero po 4 — 10 dniach. W szybko przebiegającym schorzeniu, obrzemiennia powiększają się z godziną na godzinę, tak że po 8 — 10 godzinach mogą objąć znaczną część ciała. W niezbyt szybko przebiegającym schorzeniu wcześnie zastosowanie surowicy może dać dobre efekty, ale prawie zawsze ma miejsce

zbyt późne doprowadzenie zwierzęcia do lekarza.

Ponieważ choroba jest związana z pewnymi określonymi terenami, wrażliwe zwierzęta (owce, krowy) należą trzymać z daleka od takich pastwisk. Pastwiska szelestnicowe mogą być unieszkodliwione przez meliorację gleby (odprowadzenie wody gruntowej, zaoranie, zalesienie).

Tam gdzie nie da się tego przeprowadzić, można zapobiegać występowaniu choroby przez szczepienie ochronne zbrożonych zwierząt, poza tym często natychmiastowa zmiana pastwiska lub karmy przewyższającej zapadanie zwierząt na szelestnicę.

Zwłoki padłych zwierząt trzeba głęboko zakopać lub spalić. Nie wolno zdejmować z nich skóry, gdyż rozsiewa się przy tym zarazki.

Dr HENRYK MĄCZKA

FAZUĽOVÁ POLIEVKĀ SO ZELENINOU

Rozpočet pre 4 osoby: 2 litre vody, 12 dkg fazule, 2 dkg mästi, 8 dkg zeleniny, 2 dkg cibule, 3 dkg hladkej múky, sól, tlčené čierne koreniny, majorán, cesnak, očot.

Prebratú, umyť fazuľu na mäsočine na 24 hodín do vody. Potom ju varíme v tej istej vode, v ktorej bola namočená. Na masti upräžime na kocky nakrájanú zeleninu, pridáme strúhanú cibulku, rozotrety cesnak a múku. Všetko popräžime a zalejeme vodou. Vlejeme do variače sa fazule a varíme, až zmäkne. Nakoniec osolíme, pridáme tlčené čierne koreniny a majorán, rozotrety cesnak a trošku octu podľa chuti.

Zemiaková gulášová polievka

Rozpočet pre 4 osoby: Voda, 50 dkg zemiakov, 3 dkg mästi, 8 dkg cibule, sól, červená sladká paprika, 1 dkg paradajok alebo paradajkového pretlaku, ak máme 2 zelené papriky, 2 dl smotany, 1 dkg hladkej múky, voda.

Bratcové mäso rozdelíme na 4 rezne, ktoré naklopeme a na rozpálenej masti opečieme prudko z oboch stran. Opečené vyberieme, do masti dámé nadrobovne posekanú cibulku, oprážime ju, pridáme červenú sladkú papriku a na rezance pokrájanú zeleninu papriku. Všetko trošku popräžime, pridáme pokrájané paradajky, oprážené rezne, sól, trošku podlejeme horúcou vodou a dusíme do mäkká. Ked je

ZUZKA
VARI

mäky. Všetko dobre premiešame, zalejeme vodou a osolíme. Koreniny tlčeným čierne koreninám, tlčenou rascou, majoránom a rozotrety cesnakom.

Srbské bravčové

Rozpočet pre 4 osoby: 40 dkg mäsa, 2 dkg masti, 4 dkg cibule, sól, červená sladká paprika, 1 dkg paradajok alebo paradajkového pretlaku, ak máme 2 zelené papriky, 2 dl smotany, 1 dkg hladkej múky, voda.

Bratcové mäso rozdelíme na 4 rezne, ktoré naklopeme a na rozpálenej masti opečieme prudko z oboch stran. Opečené vyberieme, do masti dámé nadrobovne posekanú cibulku, oprážime ju, pridáme červenú sladkú papriku a na rezance pokrájanú zeleninu papriku. Všetko trošku popräžime, pridáme pokrájané paradajky, oprážené rezne, sól, trošku podlejeme horúcou vodou a dusíme do mäkká. Ked je

marmelády, 8 dkg orechov, 2 dkg cukru, 3 dkg masla, 2 dkg masla na poliatie.

Do preosiatej mäky zamiešame sól, vajce a trošku vody, aby vzniklo tuhšie cesto. Cesto rozdelíme na malé bochníky, ktoré rozvalkáme na tenancu a pokrájame na rezance. Uvaríme ich v osolenej vode. Vyberieme a necháme odieť Nakypovú formu, vymastíme maslom, naspodok dámé vrstvu rezancov, posypeme mletými orechmi a cukrom, potrieme marmeládou a prikrýme ďalšou vrstvou rezancov. Vrstvy striedame, tak aby navrh prišli rezance. Nakoniec polejeme maslom a dámé upieciť.

Tvarohový pudink

Rozpočet pre 4 osoby: 20 dkg čerstvého tvarolu, 2 žltky, 2 dkg cukru, z 2 bielkov sneh, 2/4 dkg strúhanku, 1 dkg mäsa, 1/2 dkg strúhanku.

Práškový cukor zmiešame so žltkami, pridame k nemu tvaroh, tuhý sneh a strúhanku. Všetko vylejeme do maslom vymastenej a mäkom pospanej formy, ktorú dám do nádoby s vodou, prikrýjeme a pomaly varíme asi 20 minút.

Rezancový nákyp

Rozpočet pre 4 osoby: 30 dkg mäsy, 1 vajce, sól, voda, 8 dkg

NEVIETE AKO SI PORADIŤ V RÔZNYCH ČAŽKOSTIACH A ZNEPOKOJUJÚCICH VÁS ZÁLEŽITOSTIACH?
PIŠTE NÁM NA ADRESU: REDAKCIA „ŽIVOT“ — WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37, I p. NA OTÁZKY BUDEME ODPOVEDAŤ V TLAČI A PÍSOMNE.

ŽIVOT CZASOPISM SPOŁECZNO KULTURALNE

Je to skutočná priovedka o neobyvateľoch, ktorí nedabajú na hroziacim smrteľné nebezpečie, vlastnými činnimi zapisali časť dejín poslednej vojny.

Bojujúc daleko za frontom, na území okupovanom nepriateľom,

získávajúc cenné informácie o plánoch Wehrmachtu a vojenskom

potenciále nemeckej armady, prevádzajúc sabotáže a atentáty, pri-

činovali sa k rozbitiu hitlerovskej vojnovej mašinérie.

Je október 1943 r. Ulicami Rovne — volynského mestečka, po-výšeného reichskomisirom Kochom na hlavné mesto nemeckej Ukrajiny, plynne vlna nemetských dosto-jníkov rôznych stupňov a úradníkov nemeckých inštitúcií na Ukrajine. V dave dajú sa rozoznať uniformy SS, gestapa a polície. Po celú dobu mestu prečesávajú hromadne tajných špicov, neustále smeriacich po najmenšej stope protinemeckej činnosti. Večer ulice Rovne zameierajú: obyvatelia majú zakázané vychádzky po zotmení z domov a hitlerovci hoja sa tam, kde na každom kroku číha smrť. Len po osvetlených uliciach chodia ozbrojené po zube, početné nemecké hliadky.

PASCA

Práve v tom čase, skoro večer, pred vilou v ktorej býval generál Ilgen, na Myjarskej ulici zastavil jednotky SS boli rozbité. Na bitevnom poli zostalo 400 Nemcov so svojím „majstrovom“.

Unos Ilgena a smrt Funka neboli jedinými údermi, ktoré obdržali hitlerovci z ruk tajomného dôstojníka nemeckých vojsk. Kto to bol?

NEZNÁMO

Jeho historiu dalo by sa vlastne začať od čivile, keď ľutu augustovú noc 1942 vyskočil z liecadla a visel vo vzduchu na otvorenom padáku. Naproti mu bezala volynska zem, ovladnutá nacistami. Človek ne-poznal. Jeden za druhým na polozadí tmavého neba zakvitali chohole padákov. Tam dolu čakali na nich neznámi priatelia: partizánska jednotka velenia Dimitriom Medvedevom.

Táto jednotka mala vykonaf moriadnu úlohu. Vylyhalo sa, aby čajným, drobným partizánskym po-tvŕkam, setriač sily pre veľké akcie, ale určite bola najlepšie informovaná o záležitostach nepriateľa na Ukrajine. Ziskavanie všeobecnych informácií bolo práve jej po-prednou úlohou. Zachytená vo vŕbokých mestičkach, zarazila ich hustou sieťou svojich informátorov a diverzívnych skupín. V našej histórii, jej chapadla boli usmernené na Luck a Rovne.

Na tomto teréne vynikajúci povojníkom Medvedeva bol príslušník sovietskej vyzvednej služby — Nikolaj Ivanovič Kuznetcov. To je pravé meno, ktorého už ponáme. Ale v kruchoch nemeckých vojakov a SS, zamestnancov gestapa a úradníkov polície bol známy ako „mladý junker z Východného Pruska, syn skatára a dôstojník Wehrmachtu“ — Paul Siebert.

Následujúci deň ráno, ten istý dôstojník s dvomi spoločníkmi prešiel smelý atentát na naivýšieho sudska Ukrajiny Alfreda Funka. Nepozorované viesiel do jeho kabíne, v budove Najvyššieho suda Ukrajiny a tam kľudne čakal na

Clovek, ktorého skok s padákom — po jednom smesáčom výciku — bol počadenom nezárovej budúcnosti.

Jeho dielom boli popisané už akcie a významia hitlerovských dôstojníkov tykajúce sa o. i. takých záležitostí ako: dizlokácia a počet by nemeckých jednotiek, ich počet, výzbroj, miesta pobytu štábov, náladu medzi Nemečami, práca gestapa a administrácie Kocha. Jedným z najlepších informovaných bol významný oberleutnant Paul Siebert.

V byte Lýdie pozorne boli vypočítané priame a nepríame výpočty a vyznania hitlerovských dôstojníkov tykajúce sa o. i. takých záležitostí ako: dizlokácia a počet by nemeckých jednotiek, ich počet, výzbroj, miesta pobytu štábov, náladu medzi Nemečami, práca gestapa a administrácie Kocha. Jedným z najlepších informovaných bol významný oberleutnant Paul Siebert.

Všetko bezvýsledne. Tron atentátnikom podarilo sa ujsť z mesta, zahadiť stopy a stratiť sa v lesoch...

POSLEDNÉ HLÁSENIE

Rôzne sú osudy ľudí o ktorých sú písali. Lydia Lisovská a Maja Mikotová boli zavraždené hitlerovskými agentmi krátko pred osloboodením. Nestačili už previať priznanie im, medaille za účasť vo Veľkej vlasteneckej vojne. Iní, ako Mikuláš Hnedliuk žijú podnes v Sovietskom sväze, ešte iní v Poľsku. Nedozíli oslobodenia Mikuláš Kuznetcov a jeho dvaia spoločníci. Po atentáte vo Lvove všetky stopy po nich sa stratili a dlho sa nici nevedelo o ich osude.

Trajomstvo im zmiznutia vysvettil len sám Medvedev po oslobodení Lvova. V zachovalom archive Ivovského gestapa našiel dokument — kópию súmerného načítania odslaného 2. apríla 1944 do Berlína, do rúk šéfa IV. oddelenia RSHA, SS-Gruppenführera Müller. Telegram oznamoval, že 2. apríla Kuznetcov a jeho dvaia spoločníci boli zadžani bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom, za-hynuli hrdinskou smrťou z rúk ukrajinských fašistov — zo zbrane zadžaní bandou ukrajinských nacionalistov v lese, nedaleko Bielgorodka v rajóne Verby. Kuznetcov a spolu s dvomi spoločníkmi bol zastrelený. V neustálom boji za krv a slzy ľudu úplne pod hitlerovským jarhom